

18. తెలంగాణా నగ్నసత్యాలు

“తెలంగాణ మంత్రి నీడలో అక్రమాలు”

ఆంధ్ర-తెలంగాణల మధ్య భావ సమైక్యత సాధించడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వైఫల్యం పై 1969 మార్చి 7,8,9 తేదీలలో శాసనసభలో తీవ్రస్థాయిలో చర్చ జరిగింది. అధికార, ప్రతిపక్షాలకు చెందిన సభ్యులు చర్చలో పాల్గొన్నారు.

శ్రీ చెన్నమనేని రాజేశ్వరరావు ప్రసంగం :

“తెలంగాణకు అదనపు ఆదాయం వస్తోందంటే రహస్యమేమిటి? ఇక్కడ మధ్యనిషేధం లేదు. మహాత్మాగాంధీ శిష్యులమని చెప్పుకునే వారు ఆంధ్రప్రాంతంలో మధ్యనిషేధం అమలు చేస్తున్నారు. దీని వలన తెలంగాణలో ఏటా 4 నుంచి 6 కోట్ల రూపాయల ఆదాయం మిగులు ఉంటోంది. ఇది ప్రతి ప్రాంతీయకమిటీ సమావేశాల్లో అందరం పేర్కొన్న అంశమే. మరి ఈ అదనపు మిగులు నిధులను ప్రాంతీయాభివృద్ధికి ఈ పన్నెండు ఏళ్ళలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఎందుకు వినియోగించలేదు? ప్రభుత్వం ఆత్మవిమర్శ చేసుకుని లోపాన్ని గుర్తించాలేగాని లోపమేలేదని బుకాయించకూడదు. తెలంగాణా కోసం నిజాం ప్రభుత్వం పన్నెండు కోట్ల రూపాయల సెక్యూరిటీ డిపాజిట్లను ఇచ్చింది. దానికి ఏటా సమాన రీతిలో అదనపు ఆదాయాన్ని కలపాలి. మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ అభివృద్ధి వ్యయంలో మూడవ వంతునా ప్రభుత్వం తెలంగాణా కోసం వెచ్చించాలి. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో తెలంగాణా అభివృద్ధి నిధుల మొత్తం 30.5 కోట్ల రూపాయలని ముఖ్యమంత్రి బ్రహ్మానందరెడ్డి చెబుతున్నారు. అదే లెక్కను గత కాలానికీ వర్తింపజేస్తే నిధుల మొత్తం మరో 20 కోట్లు పెరుగుతాయి. ఇతర విషయాలను కూడా పరిగణిస్తే నిధుల మొత్తం మరో 20 కోట్లు పెరుగుతాయి. ఇతర విషయాలను కూడా పరిగణిస్తే మరో 10 కోట్లు జమ అవుతాయి. ఏదేమైనా ఈ నిధుల మొత్తం 60-70 కోట్ల రూపాయలుంటుంది. ఎన్ని కోట్లు అన్నది సమస్య కాదు. సమస్య పరిష్కారానికి ప్రభుత్వం ముందుకు వస్తుందా అన్నదే అసలు ప్రశ్న. పన్నెండు సంవత్సరాలుగా తెలంగాణా ప్రాంతీయ కమిటీ నివేదికను ఇస్తూనే ఉంది. ఆ కమిటీల అధ్యక్షులు, ప్రధాన బాధ్యులు కాంగ్రెస్ వారే. ఒకరిద్దరం ప్రతిపక్షం వాళ్ళం కూడా అప్పుడప్పుడు అందులో సభ్యులుగా ఉన్నాం. కమిటీ చర్చలలో గణాంకాల సేకరణలో సహకరించాము. ఏమి జరిగింది?

తెలంగాణా వారికి ముఖ్యమంత్రి పదవి ఇవ్వాలని లచ్చన్నగారు అన్నారు. నాకు తెలంగాణా ముఖ్యమంత్రి పదవి అవసరం లేదు. ముఖ్యమంత్రి ఏ ప్రాంతీయుడైన మంత్రివర్గం అనేదానికి సమిష్టి బాధ్యత ఉండాలిగా! వెనుకబడిన ప్రాంతం నుంచి మిగులు నిధులు అందుతోంటే, వాటి సద్వినియోగానికి వ్యూహరచన జరగాలి. ఎలాంటి పథకాలు రచించి, ఏ చర్యలు తీసుకున్నాము అని సంబంధిత మంత్రులు పట్టించుకోవాలి. ఆ పర్యవేక్షణ లేకుండా ఎందుకు పోయింది? అల్లూరి సత్యనారాయణ రాజుగారు మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు మా కరీంనగర్‌లో ఒక ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి నిధులు మంజూరు అయ్యాయి. అయితే అవి వినియోగం కాకపోవడంతో నాలుగేళ్లపాటు ఆ డబ్బు ఇతర ప్రాంతాలకు తరలిపోయింది. ఒకసారి పశ్చిమ గోదావరికి, మరోమారు తూర్పు గోదావరికి నిధులు వెళ్ళిపోయాయి. అది ఆ జిల్లాల తప్పు అనలేము. తెలంగాణాకు ప్రాజెక్టులు ప్రతిపాదించి, బడ్జెట్‌లో చూపించి నిధులు మంజూరు అయిన తరువాత ఆ డబ్బు ఖర్చు కాలేదని చెప్పడం ఎవరి లోపం? ఇక్కడ వందల, వేల చెరువులు గండ్లుపడి వాటి కింద పొలాలు ఎండి నాశనమైపోవడం ఎవరి వల్ల జరిగింది? రోడ్లు లేవు, పాఠశాల భవనాలకు కొరత. వీటి నిర్మాణానికి కూడా నిధులు లేకుండా పోయాయా? ఇలా జరగడానికి కారణం మంత్రి వర్గం కానీ, ముఖ్యమంత్రి కానీ బాధ్యత వహించకపోవడమే. తెలంగాణకు జరిగిన కేటాయింపులు ఆ ప్రాంతంలో ఖర్చు అవుతున్నాయా, లేదా అని ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. సర్వ బాధ్యతలను కార్యదర్శులపై, ఉన్నతాధికారులపై, సిబ్బంది పై పెట్టి ఊరుకున్నారే కానీ, వాటి అమలును పర్యవేక్షించలేదు. మంత్రివర్గంలోని తెలంగాణా మంత్రులైనా పట్టించుకోలేదు. ఎందుకు ఇలా నిద్రపోయారు? ఎన్నిసార్లు ప్రశ్నించినా ఆంధ్ర అనవసరం తెలంగాణా అనవసరం అనీ సంజీవయ్య, సంజీవరెడ్డి, బ్రహ్మానందరెడ్డి గార్ల సారధ్యంలో అంతా బ్రహ్మాండంగా సాగిపోతోందనీ, పక్షపాతాలు వద్దనీ హితోక్తులు చెబుతారు. వాస్తవాన్ని పట్టించుకోరు.

నిధుల సంగతి పక్కనపెట్టి సేవల విషయం ఆలోచిద్దాం. ప్రగడ కోటయ్యగారు ఉద్యోగుల పట్ల ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలిపారు. ఈ విషయంలో వారితో పోటీపడం. కానీ ఎన్నో ప్రయత్నాల తరువాత ఉద్యోగం సంపాదించి, కుటుంబం ఏర్పాటు చేసుకున్న వారిని ఒక్క కలంపోటుతో తీసి పారేయడం మానవత్వం కాదు. అది ప్రజాస్వామ్య విరుద్ధం. అయినా ఆ ఒప్పందం పై సంతకం చేయడానికి మా పార్టీ సిపిఎం అంగీకరించింది. కానీ ఈ అంశంపై వివాదాలన్నీ పరిష్కరించి ఖచ్చితమైన నిర్ణయం చేసి ఎక్కడి వారిని అక్కడే స్థిరపరిచేందుకు ప్రతిపాదిస్తే ఆ చిన్న విషయాన్ని అంగీకరించి

సంతకం చేసేందుకు ఒప్పుకోనిదెవరు? ఈనాడు ఆ ఉద్యోగుల విషయంలో మానవతా దృష్టితో, ప్రేమతో, సహనంతో వ్యవహరించాలనే వాక్యాన్ని ఆ పత్రంలో చేర్చడానికి కాంగ్రెస్ సిద్ధపడలేదు. కావాలంటే రుజువులు చూపిస్తాను, రికార్డులు ఉన్నాయి. పాలకపార్టీ ఎందుకిలా ప్రవర్తించింది? దీని వెనుక రాజకీయాలున్నాయి. సమస్యల్లో చిక్కి జనం వీధినపడి అవస్థల పాలైతే ఈ పరిస్థితి ఆంధ్రలోనూ, తెలంగాణాలోనూ వస్తే గందర గోళంలో పడి గిలగిలలాడే ప్రజలతో ఆటలాడుదామని, శత్రువులపై రాజకీయ కక్ష సాధిద్దామని ఆలోచించిన దుర్మార్గులు కళ్ళెదుటే ఉన్నారు. వారంతా కాంగ్రెస్ వారే అని రుజువు చేస్తాను. మొత్తానికి ఉద్యోగ రంగంలో తెలంగాణాకు అన్యాయం జరగడం మాత్రం నిజం. 'ఎంత మంది ఉపాధ్యాయులు ఉన్నారు?' అని అడుగుతున్నారు. తెలంగాణాలో మొత్తం ఉద్యోగుల్లో బయటివారు దాదాపు 4,500 మంది ఉన్నారని నా అంచనా. అందులో దాదాపు సగం మంది ఉపాధ్యాయులు తెలంగాణాలో ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ ఇచ్చే సదుపాయాలు లేవు. 1959-60 నాటి ప్రాంతీయ కమిటీ నివేదిక ప్రకారం ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఉపాధ్యాయుల శిక్షణ వసతులు అధికం, తెలంగాణాలో అవి స్వల్పం. ఇక్కడ ఆ సౌకర్యాలు కల్పించాలని చెప్పాము. ఆ సమస్యకు ఎందుకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వలేదు? అందుకే జిల్లా పరిషత్తులలోని తెలంగాణా వారే ఆంధ్ర ప్రాంతం నుంచి ఉద్యోగులను తెచ్చుకున్నారు. ఇవాళ వారందరినీ తొలగించడం వ్యక్తిగతంగా వారికి, వారి కుటుంబాలకు అన్యాయం చేయడమే. అదీ కాక పరీక్షలకు పోవలసిన విద్యార్థులకు ఇప్పుడు ఉపాధ్యాయులు కరువు అవుతారు. నేడు వీధిన పడే ఉద్యోగుల గురించి సానుభూతితో ఆలోచించగల సుహృద్భావం లేదు. బడులు వద్దని విద్యార్థులు వీధిన పడ్డారు. ఈ దిగజారిన రాజకీయ వాతావరణంలో ఇక్కడి సిబ్బందిని అక్కడికి తరలిస్తామంటే విధిలేక అక్కడ సంతకం పెట్టాము. 2,500 మంది ఉపాధ్యాయుల సంగతే కాదు, మరో అయిదారు వందలమంది నర్సుల సంగతేమిటి? వారిలో అధికులు కేరళవారు. వారంతా వెళ్ళిపోతే తెలంగాణా ఆసుపత్రుల్లో చాలా ఇబ్బంది తప్పదు. కానీ దీని వెనకాల గల శక్తులేమిటి? ఇది కేవలం ఈ 3,4 వేల మంది సమస్యేనా. ఒకరికి అన్యాయం జరిగిందని వెయ్యి మంది కార్యకర్తలు ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఉద్యోగం సీనియారిటీ నిర్ణయించేందుకు కేంద్రం కొన్ని మార్గదర్శక సూత్రాలను ఇచ్చింది వాటిని దృష్టిలో పెట్టుకోలేదు. రెవెన్యూ, సహకారం, రోడ్లు భవనాల శాఖల్లో వందలాది గెజిటెడ్ ఉద్యోగులకు సీనియారిటీ విషయంలో అన్యాయం జరిగింది. తీవ్ర అసంతృప్తితో ఉన్నవారందరూ రంగంలోకి దిగారు. తీవ్ర అసంతృప్తితో ఉన్నవారందరూ రంగంలోకి దిగారు. వారికి ఫలానా వారు

అన్యాయం చేశారని వ్యక్తిగత విమర్శలకు దిగం. కానీ ఈ కాంగ్రెస్ పాలనలో పలుకుబడిగల వారికి, లంచాలు ఇవ్వగలిగే వారికి, బంధుప్రీతి ఆశ్రిత పక్షపాతం గలవారికి పనులు జరుగుతున్నాయి. ఇవన్నీ పట్టించుకోకుండా ఇవాళ రక్షపాతం జరుగగానే కమిటీలు వేసి వాటి ఎదుటికి వచ్చి విచారం వ్యక్తం చేస్తున్నారు. బాధ్యతని పట్టించుకోకుండా నీ ఆఫీసులో, నీ నీడలో, నీ చేతుల క్రింద జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని, అక్రమాన్ని గమనించే శక్తిలేని మంత్రివై ఉండి, అందులోనూ తెలంగాణా మంత్రివై ఉండి ఇప్పుడు ‘ఏమి చేయాలి?’ అంటే భగవంతుడు కూడా క్షమించడు.”

ఆంధ్రప్రదేశ్ సమైక్యతను సంరక్షించలేని కాంగ్రెస్

(తెలంగాణా అంశంపై తెలుగుదేశం పార్టీచే నియమించబడిన కోర్ కమిటీకి ది. 18.06.2008 సమర్పించబడిన మొదటి పత్రం నుండి)

1. ఆరు దశాబ్దాల క్రితం నైజాం నిరంకుశ పాలన నుండి విముక్తి పొందిన తెలంగాణ ప్రాంతం, బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదుల బానిస బంధనాలను తెంచుకున్న ఆంధ్ర ప్రాంతంతో ది.1-11-1956 నాడు కలిసి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర అవతరణ జరిగింది. భాష, కుల, మత ప్రాంతీయ విభేదాలు, వైషమ్యాలు లేకున్నా.. అభివృద్ధి క్రమంలో తోటి ఆంధ్రప్రాంతంతో పోల్చినప్పుడు తెలంగాణ ప్రాంతం విద్య, విజ్ఞానం, సామాజిక చైతన్యం, పరిపాలన అనుభవంలో చాలా వెనుకబడి ఉండడం కారణంగా తెలంగాణ నాయకులలో ఆనేకానేక సందేహాలు ఏర్పడి కొందరు సమైక్య రాష్ట్రావతరణను వ్యతిరేకించటం జరిగింది. ఈ అసమానతలు, అణచివేతకు, అభివృద్ధిలో అక్రమాలకు, పక్షపాతాలకు దారితీస్తాయనే భయాందోళనలు బహిరంగంగానే వెలిబుచ్చడం జరిగింది.
2. ఆనాటి మద్రాస్ రాష్ట్రాన్ని విభజించి, అక్టోబర్ 1953లో కర్నూలు రాజధానిగా ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడింది. ఆంధ్ర, తెలంగాణల విలీనాన్ని వ్యతిరేకించిన, ప్రధానంగా కాంగ్రెస్ నాయకులు మొదటి రాష్ట్రాల పునర్విభజన కమిటీ ముందు తమ తీవ్ర అభ్యంతరాలను పెట్టారు. ఈ అభ్యంతరాల సారాంశాన్ని కమిటీ తమ నివేదికలో (పేజీ 105) పొందుపరుస్తూ స్థూలంగా ఇలా వ్రాశారు. “కోస్తా ప్రాంతానికి చెంది, అభివృద్ధిలో ముందున్న ఆంధ్రులు తమను దోపిడీ చేస్తూ వెనుకబాటుతనంలో ముంచి వేస్తారేమోననేది, విద్య విషయంగా ఆర్థికంగా వెనుకబడిన తెలంగాణ ప్రాంతం వారు విశాలాంధ్ర నిర్మాణాన్ని వ్యతిరేకించటానికి ప్రబల కారణంగా

కనబడుతున్నది". జస్టిస్ ఫజల్ అలీ గారి నాయకత్వంలోని మొదటి ఎస్సార్స్ సుధీర్ఘ చర్చలు పరీశీలన తర్వాత ఆనాటి హైద్రాబాద్ రాష్ట్రం అంటే తెలంగాణ రాష్ట్రం ప్రత్యేకంగా ఏర్పడితేనే వారి సత్వరాభివృద్ధికి తోడ్పడుతుందని నివేదించారు. ఒక ఐదు సంవత్సరాల తర్వాత తెలంగాణ శాసన సభలో మూడింట రెండువంతుల సభ్యులు ఆమోదిస్తే ఆంధ్ర ప్రాంతంతో కలసిపోవచ్చునని కూడా ఆ నివేదికలో సూచించారు ఈ నివేదికకు తగు ప్రాధాన్యతనిస్తూ, ఆమోదించ తగినదని ఆనాటి ప్రధాని పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూ గారు ది.16-01-56 న తమ రేడియో ప్రసంగం ద్వారా జాతికి తెలియజేసినారు. ఆ తర్వాత రాజకీయ కదలికలు ఊపందుకున్నాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రం కావాలనేవారు ఒక వైపు, ఆంధ్రప్రాంతంతో కలవాలనే వారు మరో వైపు తమ తమ పావులను కదిలించారు. అప్పుడు ఆంధ్ర, తెలంగాణ ప్రాంతాలలో బలంగానున్న భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రంగా విశాలాంధ్ర ఏర్పడాలని గట్టిగా ఆందోళన చేసింది. ఇటు కాంగ్రెస్ నాయకత్వంలో విభేదాలు ఏర్పడినవి. కొండా వెంకట రంగారెడ్డి, చెన్నారెడ్డి గారలు తెలంగాణ రాష్ట్రం కావాలనే వత్తిడి తేగా, తాము ముఖ్యమంత్రిగా చేసిన భూసంస్కరణలను భూస్వామ్య వర్గం తిరగ తోడతారని ఇదివరకే బలంగానున్న భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ మరింత బలాన్ని పుంజుకుంటుందని, విశాలాంధ్ర ఏర్పడితేనే వారి ఆట కట్టించ వచ్చునని, బూర్గుల రామకృష్ణ రావు, స్వామి రామానంద తీర్థ, పి.వి.నరసింహారావు గారి వర్గం ప్రయత్నించింది. ఢిల్లీలో పలుకుబడి గల్గిన నెహ్రూ, మౌలనా అబుల్ కలాం ఆజాద్ గారలు చలించ లేదు. హోం మంత్రిగా వున్న గోవింద్ వల్లభ్ పంత్ గారు మొదట నెహ్రూ గారినే బలపర్చినా ఆ తరువాత తాను మారి, నెహ్రూ గారిని కూడా మార్చివేసినారు. విశాలాంధ్ర వాదన నెగ్గింది. తెలంగాణవాదుల భయాందోళనలన్నింటిని లేకుండా చేయడానికి షరతులతో కూడిన తీర్మానం చేయడం జరిగింది. తెలంగాణ ప్రాంతం వారికి జనాభా ప్రాతిపదికన ఉద్యోగాలు, అభివృద్ధి అంశాలలో ఎలాంటి వివక్షత చూపకుండా ప్రాధాన్యత నిస్తామని ఆంధ్ర ఆసెంబ్లీ కర్నూలులో ది.25-11-55 నాడు ఏకగ్రీవంగా తీర్మానించింది. తెలంగాణ ప్రాంత అభివృద్ధి ప్రథమ కర్తవ్యంగా నొక్కివక్కాణించింది. ఆనాటి ఆంధ్ర ఉప ముఖ్యమంత్రి గారైన నీలం సంజీవ రెడ్డి గారు ఆంధ్ర శాసనసభలో అధికార తీర్మానాన్ని (1-2-56) ప్రవేశపెట్టి ఆమోదం పొందినారు. తెలంగాణ ప్రాంత అభివృద్ధి సమైక్య రాష్ట్ర అవతరణకు ప్రధాన షరతుగా గూడా

తీర్మానించినారు. పై తీర్మానాలు రాజకీయ మంతనాల తర్వాత కేంద్ర హోంశాఖ మంత్రి శ్రీ పంత్ గారు ఢిల్లీలో ఆంధ్ర - తెలంగాణ నాయకుల సంయుక్త సమావేశాన్ని (19-2-56) పిలిచారు. అందులో తెలంగాణ ఆభివృద్ధి, ఉద్యోగ రక్షణలే ప్రధాన షరతుగా విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి ఆమోదం సాధించినారు. 14 అంశాలతో కూడిన అగ్రిమెంటు జెంటిల్మెన్ అగ్రిమెంట్ గా 20-2-56 తేదిన ఆమోదించబడ్డది.

3. ఈ ఒప్పందం వెలుతురులో, తెలంగాణ ప్రాంతానికి ఇవ్వబడిన హామీలను ఆమలుపరచడంలో తోడ్పాటునిస్తూ, నిఘా పెడుతూ, కావలి కుక్కలా పనిచేయడానికై తెలంగాణ ప్రాంత శాసనసభ్యులందరితో కూడిన తెలంగాణ ప్రాంతీయ కమిటీ నిర్మాణం జరిగింది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 371కి సవరణ చేస్తూ దీనిని రాజ్యాంగ బద్ధం చేయడం జరిగింది. తేది.1-2-58 నాడు భారత అధ్యక్షుడు 105 మంది శాసనసభ్యులతో కూడిన ప్రాంతీయ కమిటీని ప్రకటించినారు. ఆ తర్వాత ఈ ప్రాంతీయ కమిటీ ప్రాముఖ్యత గురించి వివరిస్తూ కేంద్ర హోం మంత్రి గారు పార్లమెంటులో సుధీర్ఘ ప్రకటన చేశారు. తెలంగాణ విషయంలో ప్రాంతీయ కమిటీకి మరియు రాష్ట్ర మంత్రి వర్గానికి ఎలాంటి అభిప్రాయ బేధాలు వచ్చినా.. పరస్పర అవగాహనతో పరిష్కరించుకోవాలని, అలా పరిష్కరించుకోలేకపోతే రాష్ట్ర గవర్నరు గారు జోక్యం చేసుకోని పరిష్కరిస్తారని, వారి నిర్ణయం తుది వాక్యంగా నుంటుందని నిర్బంధంగా ప్రకటించినారు. అంతే సంగతులు. ప్రాంతీయ కమిటీకి, ప్రభుత్వానికి ఒకటి, రెండు కాదు లెక్కలలో, విధానాల రూపకల్పనలో, ఆచరణలో అనేక లోపాల గురించి విభేదాలు ఏర్పడినవి. వాటిని నామమాత్రంగా పట్టించుకోవడమే గానీ, పరిష్కరించబడిన దాఖలాలు లేవు. ఆంధ్ర, తెలంగాణకు చెందిన మంత్రులు, ప్రాంతీయ కమిటీకి ఇవ్వవలసిన రాజ్యాంగబద్ధ గౌరవాన్ని ఇవ్వలేక పోయారు. అనేక పర్యాయాలు ప్రాంతీయ కమిటీ అధ్యక్షులు, ప్రతిపక్ష నాయకులు ఢిల్లీ వరకు వెళ్లి మొర పెట్టుకోవడం కూడ జరిగింది. పట్టించుకునే నాథుడు లేడు. హామీలలో ప్రకటించబడిన గవర్నరు గారి పాత్ర నామమాత్రంగా కూడా కనబడలేదు. వారి చేతికందించిన వినతి పత్రాలను యధాలాపంగా తిరిగి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి పంపించడం వినా స్వతంత్రించి తీసుకున్న చర్య లేనే లేదు. రాష్ట్రం, కేంద్రంలోని కాంగ్రెస్ నాయకులు తెలంగాణ అంటూ ఒక వెనుకబడిన ప్రాంతమందని గానీ, పెద్దమనుషుల ఒప్పందాన్ని అమలు పరచవలసిన రాజకీయ నైతిక భాధ్యత తమపై ఉందని గాని భావించలేనే లేదు. దీని ఫలితంగా తిరిగి లోలోపల తెలంగాణ ఉద్యోగులు, విద్యార్థులు, మేధావి వర్గంలో అసంతృప్తి పెరగడం జరిగింది.

4. పెద్ద మనుషుల ఒప్పందం ప్రకారం ముఖ్యమైన ముల్కీ నిబంధన నిరంతరం అచరించబడుతుందని హామీ ఇవ్వడం జరిగింది. వరుసగా తెలంగాణలో 15 సంవత్సరాలకు తగ్గకుండా నివాసం కలవారు ముల్కీలని (స్థానికులు) చట్టబద్ధంగా నిర్ణయించడం జరిగింది. ఉద్యోగాల నియామకంలో, ప్రమోషన్లు ఇవ్వడంలో తెలంగాణ ప్రాంతం వారికి ప్రత్యేక పట్టికలు తయారు చేస్తూ దామాషా ప్రకారం దీనిని నిర్వహించే హామీ ఆచరణలో అనేకానేక సందర్భాలలో ధిక్కరించడం జరిగింది. లంచగొండితనం, బంధుప్రీతి, అశ్రిత పక్షపాతం, స్వేచ్ఛావిహారం చేయగా తెలంగాణ ఉద్యోగులకు తీరని అన్యాయం జరిగింది. ముల్కీ సర్టిఫికేట్లు సంపాదించటం, ప్రమోషన్లు లిస్టుల రూపకల్పనలో ఈ అనర్థం బాగా చోటు చేసుకున్నది. బాధితులు హైకోర్టు, సుప్రీంకోర్టుల చుట్టూ తిరిగి విసిగి వేసారడం జరిగింది. ఇవ్వబడిన 14 హామీలు ఈ విధంగా తృణీకరించడం జరిగింది. తెలంగాణ ప్రాంతీయ సంఘం రాజ్యాంగ బద్ధంగా పనిచేసినప్పటికీ అందులో కూడా ఒక్కటంటే ఒక్క హామీ గౌరవించబడలేదు. ఈ కమిటీ వారు 1956 నుండి 1969 వరకు రాష్ట్ర ఆదాయ వ్యయాలను పరిశీలిస్తూ ప్రతి సంవత్సరం తెలంగాణ ఆదాయ మిగులును ఎత్తి చూపడం జరిగింది. రాష్ట్ర బడ్జెట్ లోటుగా వుండటం సహజంగానే ఉన్నా. తెలంగాణ ప్రాంత ఆదాయం తెలంగాణ ప్రాంతంలో పూర్తిగా ఖర్చు చేయబడలేదని, ఆ నిధులు ఇతర ప్రాంతానికి మళ్ళించబడిన సత్యాన్ని అంకెలతో సహా రుజువు చేయడం జరిగింది. తిరిగి వచ్చే సంవత్సరం ఈ లోటును పూడ్చాలని కూడా తీర్మానాలు చేయడం జరిగింది. అయినా పట్టించుకొనే నాథుడే లేడు. జవాబుదారీతనం అవసరమనే రాజ్యాంగబద్ధ హామీని తుంగలో తొక్కడం జరిగింది. ఒకటికి మించిన సందర్భాలలో ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీగారిని కూడా కలిసి జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని వివరించడం జరిగింది. వెనుకబడిన తెలంగాణ అభివృద్ధికి అధికనిధులు కేటాయించటం దేవుడెరుగుగాని, అసలు తెలంగాణ ఆదాయాన్ని ఇతర ప్రాంతాలకు మళ్ళించటం సరికాదని చెప్పటం జరిగింది. సమస్యలను పరిష్కరిస్తామని, సరిచేస్తామని శుష్క వాగ్దానాలుతప్ప కాలు గడపడాటని ఘటనలు ఎన్నో.
5. తెలంగాణ మిగులు నిధుల మళ్ళింపు, తెలంగాణ ఉద్యోగుల సమస్యలు చిలికి చిలికి గాలివానలా పరిణమించి 1969 విద్యార్థి ఉద్యమ రూపంలో తెలంగాణ జిల్లాలు భగ్గుమన్నాయి. దీనికి నాయకత్వం వహించి పదవులను పదిలం చేసుకోవడానికి రంగ ప్రవేశం చేసిన వారంతా కాంగ్రెస్ వారేనను వాస్తవం

గమనార్హం. సమస్యల పరిష్కారానికి వాగ్దానం చేయడం, వాగ్దానాలను భంగపరచడం, ఉద్యమాలకు వుసికొల్పడం, తిరిగి రాజీలు చేసికొని ప్రజలను మోసం చేయడం కాంగ్రెస్ వారి రాజకీయ సంస్కృతికి ఈ పోరాటం అద్దం పడుతుంది. అనేక వేల మంది విద్యార్థి, యువకులు, పౌరులు ఈ మహోద్యమములో సమిధలయ్యారు. 11-4-69 నాడు లోక్ సభలో ఒక ప్రకటన చేస్తూ 8 అంశాలతో కూడిన ప్రణాళికను ప్రకటించారు. తెలంగాణ ప్రాంతీయ కమిటీకిగల అధికారాలను పెంచడం, ముఖ్యమంత్రి నాయకత్వంలో ఉన్నతాధికారాలు గల తెలంగాణ డెవలప్ మెంట్ బోర్డు ఏర్పడటం, ఉన్నతాధికారులతో కూడిన కమిటీ ద్వారా తెలంగాణ మిగులు నిధుల లెక్కలు తేల్చడం, విధ్యాభివృద్ధి, ఉద్యోగస్తులకివ్వబడిన రాయితీల పునఃపరిశీలనలు ఈ 8 అంశాలలో ముఖ్యమైనవి. ఇందులో ముల్కీ నిబంధనల అమలు అంశం లేకపోవడం గమనార్హం. ఇది ఆనాటికే జరిగిమైన సమస్యగా తయారయ్యి, పరిష్కరించడానికి సాధ్యపడని స్థాయికి చేరిపోవడం ముఖ్యకారణం. పోరాట ఉద్యమాన్ని చూస్తూ, తిరిగి శ్రీమతి గాంధీ గారు తెలంగాణ ప్రజా సమితి నాయకులతో సంప్రదించి 18-9-71 నాడు 6 అంశాలతో కూడిన మరో ఒప్పందాన్ని చేసుకున్నారు. దీనిలో ముల్కీ నిబంధనలు రాజ్యాంగబద్ధం చేయడానికి, తదితర వాగ్దానాలను తు.చ. తప్పకుండా అమలు పరచడానికి అంగీకరించినారు. రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా వున్న శ్రీ బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారిని మార్చడం, శ్రీ చెన్నారెడ్డి గారిని ఉత్తరప్రదేశ్ గవర్నర్ గా అందలమెక్కించడం లాంటి పార్టీపర నిర్ణయాలను అమలుపరచినారు. తెలంగాణా ప్రజా సమితి కాంగ్రెస్ పార్టీలో విలీనమైపోయింది. 1972, అక్టోబర్ 3 నాడు సుప్రీంకోర్టు చారిత్రాత్మకమైన తీర్పునిచ్చింది. ఇది వరకు రాజ్యాంగ విరుద్ధమని, రద్దు చేయబడిన ముల్కీ నిబంధనలు పూర్తిగా రాజ్యాంగ సహితమైనవని, వాటిని ఖచ్చితంగా పాత తేదీ నుండే అమలు పరచాలని తీర్మానించింది.

6. తెలంగాణా వ్యాపిత ఉద్యమం, ఫలితంగా మారిన కాంగ్రెస్ పార్టీ అంతర్గత సర్దుబాట్లు మరో సంక్షోభానికి దారితీసినవి. ముల్కీ నిబంధనలు రద్దు కావాలని లేదా ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రం నిర్మాణం కావాలని ఈ ఉద్యమ నినాదం. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో విస్తృతంగా ప్రబలిన ఈ ఉద్యమం రాష్ట్ర మంత్రివర్గం నుండి ఆంధ్ర ప్రాంత మంత్రుల రాజీనామాకు దారితీసింది. జనవరి 18, 1973 నాడు ముఖ్యమంత్రి పి.వి.నరసింహారావు గారు తమ మంత్రిమండలి రాజీనామాను ప్రకటించినారు.

1973, డిసెంబర్ 10 వరకు అధ్యక్ష పరిపాలన నడిచింది. ఈ దిశలో 1973లో కేంద్ర ప్రభుత్వం 6 అంశాలతో కూడిన మరొక ప్రకటన చేసి ప్రత్యేక ఆంధ్ర ఉద్యమ కోరికలను పరిష్కరించింది. దీని ప్రకారం ముల్కీ నిబంధనలను రద్దు పరచడం, తెలంగాణా ప్రాంతీయ కమిటీని కూడా రద్దు పరచడం ఆమోదించబడినవి. దీంతో ప్రత్యేకాంధ్ర ఉద్యమం ఉపసంహరించబడింది. తిరిగి ఆంధ్రప్రాంత మంత్రులు అధికారాన్ని చేపట్టారు. శ్రీ జలగం వెంగళరావు గారి నాయకత్వంలో కొత్త మంత్రివర్గం ఏర్పడ్డం, 6 సూత్రాల పథకం, తెలంగాణా పెద్ద మనుషుల ఒప్పందానికి ప్రాంతీయ కమిటీకి పూర్తిగా విరుద్ధం. అయినా కలహించుకున్న కాంగ్రెస్ నాయకులంతా తిరిగి కలిసిపోయినారు. ప్రజలు కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలతో సహా తీవ్రమైన వెన్నుపోటు బాధను అనుభవించినారు. 6 సూత్రాల పథకం అమలు పరచబడలేదు. తెలంగాణా ప్రాంతీయ కమిటీ మాత్రం రద్దు చేయబడినది. రాజ్యాంగ సవరణ ఆధారంగా ఆంధ్ర ప్రాంతంలో విలీనం చేయబడిన తెలంగాణా ప్రజలు మొదటి రోజు నుండే వాగ్దానాల భంగపాటు తనాన్ని అనుభవించవల్సి వచ్చింది. ప్రత్యేకాంధ్ర ఉద్యమం ఫలితంగా, వాగ్దానాలను అమలు జరిపించుకునే అవకాశాన్ని కూడా కోల్పోవడం జరిగింది. ఆ తరువాత అసంతృప్తులు పెరగడం వినా ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రజల మధ్య సంఘీభావం, సద్భావం, మానసిక ఐక్యత, అభివృద్ధి చెందటం జరగలేదు. తరాలు మారినప్పటికీ మనసులో ఉన్న అంతరాలు, అనుమానాలు, అపనమ్మకాలు తొలిగిపోలేదు. తెలంగాణా ప్రజల మనస్తత్వంలో సహజంగా కనబడేది సాత్వికగుణం, అమాయకత్వం, సహనం అయినా అపనమ్మకం, అన్యాయం శృతి మించితే దానిపై రాజీలేని తిరుగుబాటుతనం. ఈ గుణాలు శతాబ్దాల కాలం రాచరిక పాలన కింద అణచివేత కారణంగా చోటుచేసుకున్న తామసగుణాలు. ఆంధ్ర ప్రాంత ప్రజల మనస్తత్వంలో సులభంగా గుర్తించగలిగే గుణాలు వ్యవహార జ్ఞానం, యుక్తిగా లక్ష్యాన్ని సాధించే నేర్పరితనం, ప్రాబల్య రాజకీయ చర్యల ద్వారా చొరవతో ముందుకు దూసుకుపోవడం. ఇవి బ్రిటీష్ సామ్రాజ్య పాలనలో అనుభవం ద్వారా నేర్చుకున్న సద్గుణాలు. ఇది తెలంగాణా, ఆంధ్ర ప్రాంత ప్రజల మధ్య విభజననుద్దేశించి చేస్తున్న విశ్లేషణ కానేకాదు. ఒకే భాష, ఒకే ప్రాంతం, ఒకే సాంస్కృతిక సంపద కలిగిన తెలుగు వారిలో శతాబ్దాల కాలం విడిపోయిన కారణంగా చోటు చేసుకున్న నాగరికత, సాంస్కృతిక పొరలను గుర్తించడానికి ఉద్దేశించినది. గత అర్థ శతాబ్ది కాలంలో, చిత్తశుద్ధి ఉంటే ఈ పొరలను

తొలగించడంలో కృతకృత్యులమయ్యేవారం. పాలకుల అధికార దాహం వలన తెలుగుతల్లి బిడ్డల మధ్య అవిశ్వాసం చోటుచేసుకోవడం కేవలం దురదృష్టకరం.

తెలుగుతల్లి కన్నబిడ్డలు, తెలంగాణా ఆంధ్ర ప్రాంతాల వారు మానసికంగా, భావోద్వేగితతో స్నేహంగా కలిసిఉండటానికి ఒకే భాషకు, ఒకే రాష్ట్రం కంటే భాషా ప్రయుక్తంగా ఒకటికి మించిన రాష్ట్రాలుండడం, చారిత్రక, సాంస్కృతిక ఐక్యతకు దోహదపడుతుందేమోనని భావించబడుతున్నది. పరిపాలనా సౌలభ్యం ఏర్పడి, పరస్పర సందేహాల నివృత్తి చేసుకోవడానికి దోహదపడుతుందని ఆశించడం జరుగుతున్నది. తెలంగాణా ప్రాంతంలో విస్తృతంగా ప్రబలంగా ఏర్పడియున్న వేర్పాటు భావాలను సంకుచిత రాజకీయ స్వార్థపరులు దుర్వినియోగం చేయడానికి ఎలాంటి ఆస్కారం ఇవ్వని విధంగా ప్రజల మనోభావాలకు ఆర్థిక సామాజికాభివృద్ధి దిశలో మళ్లించడానికి ఈ ప్రజాహిత విభజన బహుళంగా తోడ్పడుతుందని కోరడం జరుగుతున్నది. జాతీయ సమైక్యత, మానవాభివృద్ధి పునాదుల పైననే బలోపేతమవుతుందనే చారిత్రక సత్యం. ఇట్టి పరిపాలన వికేంద్రీకరణను సూచిస్తున్నది.

తెలుగుదేశం పార్టీ అధికారాన్ని హస్తగతం చేసుకున్న 1983 సంవత్సరం. నుండి ప్రభుత్వానికే నూతన అర్థాన్ని సంతరింపచేయడానికి పూనుకున్నది. తెలంగాణా ఉద్యోగులు తమకు అన్యాయం జరిగిందని తెలియచేయగానే, అటువంటి అన్యాయాన్ని తొలగించడానికి 610 జీవోను కీర్తి శేషులు ఎన్.టి. రామారావు గారు ప్రకటించడం జరిగింది. అదే దారిలో సమస్య పరిష్కారానికి గిర్గానీ కమీషన్‌ని కూడా వేయడం జరిగింది. అభివృద్ధికి సంబంధించిన ఇతర సమస్యల పరిష్కారానికి పూనుకునే దశలోనే తిరిగి ప్రత్యేక తెలంగాణా వాదాన్ని లేవదీయడం జరిగింది. ఉభయ ప్రాంతాల ప్రజల మధ్య ఇంకా కోలుకోని అసంతృప్తిని సులభంగా రెచ్చగొట్టడం వెనుకటి లాగే రాజకీయ లబ్ధిని ఆశించడం మనం చూస్తున్న పరిణామం. 2004 సాధారణ ఎన్నికలలో కాంగ్రెస్ పార్టీ తెలుగుదేశాన్ని గద్దె దించడానికి చేసిన రాజకీయ ప్రయత్నాలు, ఆ తరువాత పరిణామాలు, 2006లో టీఆర్ఎస్ అధ్యక్షుని రాజీనామా, తిరిగి 2008లో టీఆర్ఎస్ పార్లమెంట్, అసెంబ్లీ సభ్యుల రాజీనామాలు, ఉప ఎన్నికలు రావడం వాటి ఫలితాలన్నీ నిన్న మొన్నటివి. ఇవి కూడా తెలంగాణా ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఆవశ్యకతను, తెలుగు ప్రజల భావ సమైక్యతను పునరుద్ధాటిస్తున్నవి.

జరిగిన ఉప ఎన్నికలలో ప్రజలిచ్చిన తీర్పు అత్యంత ఆసక్తిదాయకమే. కాంగ్రెస్, టీడిపి నాయకత్వం తెలంగాణా ప్రజలు ప్రత్యేక రాష్ట్రంపై గల ప్రగాఢ విశ్వాసాన్ని

గౌరవిస్తున్నట్లు, దానికి అనుగుణ్యంగానే సరైన సమయంలో సరైన నిర్ణయాన్ని ప్రకటిస్తామని ఇచ్చిన హామీని ప్రజలు బాధ్యతగా గమనించారు. విశ్వసించారు. ఫలితంగా కాంగ్రెస్, టీడిపి అభ్యర్థులు ఊహించిన విధంగానే గెలుపొందడం జరిగింది. అంతమాత్రాన ఈ పార్టీలను బలపర్చిన ఓటర్లు ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్ర వ్యతిరేకులని కాని, టీఆర్ఎస్‌ను బలపర్చిన ఓటర్లు మాత్రమే ప్రత్యేక తెలంగాణాకు అనుకూలరని అభిప్రాయపడటం సరైనది కాదు. ఏది ఏమైనా త్వరలోనే రానున్న సార్వత్రిక ఎన్నికల నేపథ్యంలో బాధ్యత గల రాజకీయ పార్టీలు త్వరగానే తెలంగాణా అంశంపై తమ తుది నిర్ణయాన్ని నిశ్చితంగా, నిర్వహణంగా ప్రకటిస్తూ ప్రజల్లోకి వెళ్లడం, ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియకు అలంకారంగా నుంటుంది.

గత ఆరు సంవత్సరాల కాంగ్రెస్ పాలన నిర్వాకం రాష్ట్ర ప్రజలలో అసంతృప్తి జ్వాలలను రేకితించడం నిర్వివాద అంశం. ముఖ్యంగా హైదరాబాద్ నగరం దాని పరిసర జిల్లాలైన రంగారెడ్డి, మెదక్, నల్గొండ, మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో ప్రభుత్వ భూములతో పాటు లక్షలాది ఎకరాల ప్రైవేట్ వ్యవసాయ భూములను కూడా సామ, దాన, బేధ దండోపాయాలతో పరిశ్రమల పేరిట, ఎస్.ఈ.జెడ్ పేరిట కోటీశ్వరులు బహుళజాతి పెట్టుబడిదారులకు కట్టబెట్టిన విధానం కేవలం అప్రజాస్వామ్యమే కాక అవినీతి, ఆశ్రిత పక్షపాతం, బంధుప్రీతి లాంటి దుర్లక్షణాలకి పరాకాష్ఠ. ఆరు సంవత్సరాల నుండి కొనసాగిన ఈ దుశ్చాసన పర్వం తెలంగాణా ప్రజల హృదయాలను తీవ్రంగా గాయపరిచింది. ప్రత్యేక రాష్ట్ర వాదనను ఇది వరకున్నదానికంటే ఇమ్మడి ముబ్బడిగా పెంచింది. తెలంగాణా ప్రాంతంలో ప్రవహించే కృష్ణ, గోదావరి నదీ జలాల వినియోగం, వివిధ ప్రాజెక్టుల రూపకల్పనలో, నిర్వహణలో ఆరు సంవత్సరాలుగా ముఖ్యమంత్రి అనుసరించిన ఏక చిత్రాధిపత్య విధానం అందరితో పాటు తెలంగాణా ప్రజల కోపాగ్నికి ఆజ్యం పోసినట్లుగా పరిణమించింది. అఖిల పక్ష సమావేశాల ద్వారా ఈ మౌలిక సమస్యలను ఓపికగా చర్చించి అందరికీ అమోదయోగ్యమైన నిర్ణయాలను చేయాలని వేడుకున్నప్పటికీ ప్రభుత్వం ఏమాత్రం లక్ష్య పెట్టకుండా ఏకపక్ష నిర్ణయాలు చేసి అమలు పర్చడం ప్రభుత్వ నిరంకుశత్వానికి నిదర్శనం. గుడ్డిగా ధనబలం, మందబలంతో గోదావరి లోయ నీరును కృష్ణా నది లోయకు మళ్లిస్తూ, కృష్ణా నది లోయ నీరును పెన్నా నది లోయకు తరలించే నిర్ణయాలను ప్రజలపై రుద్దడం, పోతిరెడ్డిపాడు నీటి మట్టాన్ని ఏకపక్షంగా తగ్గించడం, నీటి చౌర్యంగా సంబంధిత ప్రజలు వాపోతున్నారు, ఖండిస్తున్నారు. తెలంగాణా ప్రజలు నిశ్చేష్టులవుతూ ప్రత్యేక రాష్ట్ర వాదనను ఏకైక పరిష్కార మార్గంగా మరింత ధృఢంగా

భావిస్తున్నారు. కాంగ్రెస్ పరిపాలన తీరుతెన్నులు, విశృంఖలంగా విస్తరిస్తున్న అవినీతి, ప్రజా భాహుళ్యంలో అసహనాన్ని పెంచుతున్నది. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే 60 సం॥ల ప్రత్యేక తెలంగాణా వాదనను ముఖ్యమంత్రి గారి అనతికాల పరిపాలన రెట్టింపుగా పెంచింది. ఎన్.టి. రామారావు గారి కాలంలో వెలువడిన 610 జీవో ఆ తరువాత చంద్రబాబు నాయుడు గారి కాలంలో మరింత స్పష్టతతో వెలువడిన ఆదేశాలను అమలు పరచడానికి చెప్పుకోదగిన చర్యలు తీసుకోవడంలో ఈ ప్రభుత్వం పూర్తిగా విఫలత చెందింది. ఫలితంగా తెలంగాణా ఉద్యోగులు, యువతరం, ప్రభుత్వ వ్యతిరేక భావంతో ప్రత్యేక రాష్ట్రమే గత్యంతరమనే నిర్ణయానికి వస్తున్నారు.

రాష్ట్ర సమగ్రాభివృద్ధికి ప్రజల వెనుకబాటు తనాన్ని త్వరితగతిన తొలగిస్తూ సురాజ్య స్థాపన దిశలో పరిపాలనను గుణాత్మకంగా మార్చాలంటే ఒకే భాషకు ఒకే రాష్ట్రమను సెంటిమెంట్‌ను ప్రక్కన పెట్టి ఒకే భాషకు ఒకటికి మించి రాష్ట్రాలు ఏర్పడటం భౌతిక పరిస్థితులు సృష్టిస్తున్న పరిస్థితిగా అర్థం చేసుకోక ఉండలేము. ఒక ప్రాంత ప్రజల భావోద్దేక పూరిత అభిప్రాయాన్ని ఆమోదించడానికి, భావోద్దేక రహిత ప్రాంత ప్రజాభిప్రాయంపై ఆధారపడి నిర్ణయించ పూనుకోవడం, సాత్విక ఆలోచన అనిపించుకోదు. అసంబద్ధ ఆలోచనగా నుంటుంది. ఇంతటి జరిలమైన సమస్యను విశాల హృదయం, ప్రజా సేవపై అంకిత భావం, రాజనీతిజ్ఞత కలిగిన నాయకత్వం పరిష్కరించకలుగుతుంది. పార్టీ శ్రేణులు సంయమనంతో క్రమశిక్షణను పాటిస్తూ ప్రజాహిత నిర్ణయానికై వేచియుండటం ప్రజాస్వామ్య కర్తవ్యం.

**“విశాలాంధ్ర”భావోద్దేక పూరిత స్వతంత్రోద్యమ నినాదం
“తెలంగాణా” వెనుకబడిన ప్రాంత, సత్వర, సమతుల అభివృద్ధి అవసరం**

దశాంశ పత్రం

(తెలంగాణా అంశంపై తెలుగుదేశం పార్టీచే నియమించబడిన కోర్ కమిటీకి సమర్పించిన రెండవ పత్రం)

- 1) ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాలు ఒకే భాష, ఒకే సంస్కృతి, భౌగోళిక ఐక్యత కలిగియున్నప్పటికీ చారిత్రకంగా సుమారు 150 సం॥లు విడివిడిగా నుండడం, వివిధ పాలక వర్గాల ఆధీనంలో నుండడం కారణంగా ఈ రెండు ప్రాంతాల మధ్య ఒకే జాతీయత, భావ సారూప్యత కొరవడియుండడం ఒక ప్రత్యేకత. ఒకే తల్లి

బిడ్డలుగా, ఒకే కుటుంబ సభ్యులుగా భావోద్రేక పూరితంగా, ఏకశిల సాదృశ్యంగా పరిణమించడానికి చైతన్యవంతమైన ప్రయత్నాలు చెయ్యడం అవసరం. దీనికి చారిత్రక బంధనాల బిగింపు, జాతీయతా భావ తెగింపు, ప్రబలంగా తోడ్పడుతుంది. ఆరు దశాబ్దాల పరిపాలన, అనైక్యత మరియు వేర్పాటు భావజాల హేతువును నిర్మూలించలేకపోయింది. సామాన్య రాజకీయ కుదుపుల కారణంగా వేర్పాటు వాదం వేళ్ళూనడం తరచుగా అగుపడుతున్న వాస్తవం. జాతీయతా భావం అభేద్యంగా ధృఢపడాలంటే చరిత్ర సృష్టించిన సమైక్యతా విలువలను వెలికితీసి మాత్రమే ఐచ్ఛిక ఐక్యత రూపకల్పన సాధ్యపడుతుంది.

- 2) బ్రిటిష్ పాలకులు, ముస్లిం పాలకులు భారతదేశాన్ని ఆక్రమించకముందు తెలుగు మాట్లాడే ప్రజలంతా కొన్ని శతాబ్దాల కాలం కలిసిమెలసివున్న చరిత్ర తెలిసినదే. ముస్లిం పాలకులు దక్షిణ భారతాన్ని తమ స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకున్నారు. ఔరంగజేబు చక్రవర్తి తెలుగు ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించాడు. అతని తర్వాత అతని సుబేదారు ఈ ప్రాంతాన్ని పరిపాలించాడు. ఈదశలో ఈస్ట్ - ఇండియా కంపెనీ వేషంతో విభజించి పాలించే రాజనీతిని అనుసరించిన బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదులు ముస్లిం రాజ మహారాజులకు అప్పులు ఇచ్చి తదితర ప్రలోభాలకు గురిచేసి దేశాన్ని తమ ప్రత్యక్షపాలన క్రిందకి తెచ్చిన తీరుతెన్నులు చరిత్రలోని ప్రధాన ఘట్టాలు. ఇదే విధానాన్ని అనుసరించి ముస్లిం పాలకులు ఉత్తర సర్కారు జిల్లాలను బ్రిటిష్ పాలకులకు అమ్ముకున్నారు. దక్షిణ కోస్తా జిల్లాలను ఫ్రెంచి పాలకులకు అమ్ముకున్నారు. బ్రిటిష్ పాలకులు ఫ్రెంచి పాలకులకు తగు మూల్యం చెల్లించి దక్షిణ కోస్తా జిల్లాలను తమ కైవసం చేసుకున్నారు. ఆ తర్వాత కొలది కాలంలోనే ముస్లిం నవాబులు రాయలసీమ అనబడే జిల్లాలను దత్త మండలంగా బ్రిటిష్ వారికి మొదలు తాకట్టు పెట్టి తర్వాత తెగనమ్ముకున్నారు. ఇవి పోగా మిగిలిన తెలుగు ప్రాంతం మరట్వాడ, కర్నాటక ప్రాంతాలతో సహా హైదరాబాదు సంస్థానం పేరుతో నైజాం పాలన క్రింద కొనసాగింది. ముస్లిం పాలకుల క్రింద వున్న తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాలన్ని “త్రిలింగ” ప్రాంతంగా వాడుక భాషలో అభివర్ణించబడ్డాయి. రాజమహేంద్రవరంలోని ద్రాక్షారామం, కర్నూలు జిల్లాలోని శ్రీశైలం, కరీంనగర్ జిల్లాలోని కాళేశ్వరం ఈ మూడు లింగాలు. దీని నుండే ‘త్రిలింగ లేక తెలంగాణ’ పేరు వచ్చినట్లు వీరు మాట్లాడే భాష పేరు తెలుగు అనబడినట్లు చారిత్రక ఆధారాలు రుజువు చేస్తున్నవి. రాయలసీమతో సహా ఉత్తర, దక్షిణ, సర్కారు జిల్లాలు బ్రిటిష్

పరిపాలన క్రింద మద్రాస్ ముఖ్యపట్టణంగా ఇతర ప్రాంతాలలో కలిసి వుండడం, హైదరాబాదు నగరం కేంద్రంగా మరట్వాడ, కర్నాటక జిల్లాలతో కలిసి మిగిలిన తెలుగు జిల్లాలు (తెలంగాణ) హైదరాబాద్ సంస్థానంగా నుండడం జరిగింది. ఈ విధంగా ఒకే తల్లి బిడ్డలుగా ఒకే సంస్కృతి, ఒకే భాష భౌగోళిక ఐక్యత కలిగిన తెలుగు ప్రజలు చారిత్రకంగా 150 సం॥లకు మించిన కాలం వివిధ విభిన్న పాలకుల క్రింద బానిసలుగా బ్రతకవలసిన దౌర్భాగ్యం తెలుగు ప్రజలు అనుభవించిన ఉమ్మడి రాజకీయ వారసత్వం.

- 3) స్వతంత్రానంతరం, ఆంధ్ర రాష్ట్ర అవతరణ తర్వాత తిరిగి తెలుగు ప్రజలు ఒకే గొడుగు క్రిందకి రావాలనే ప్రయత్నాన్ని చైతన్య పూర్వకంగా స్వాతంత్ర సమరయోధులు, రాజకీయ నాయకులు చేపట్టారు. భారత ప్రభుత్వం రాష్ట్రాల పునర్విభజన కమిషన్ ను నియమించింది. జస్టిస్ ఫజల్ అలీ అధ్యక్షతన సుప్రసిద్ధ సామాజిక శాస్త్రవేత్త కుంజ్రా మరియు సుప్రసిద్ధ చరిత్రకారుడు కె.ఎం. పాణికర్ సభ్యులుగా ఈ కమిటీ నియమించబడింది. బ్రిటిష్ పరిపాలన, సంస్థానాధీశుల పరిపాలన కాలంలో కృత్రిమంగా రూపొందించబడిన రాష్ట్రాల పునర్విభజనను స్వతంత్ర ప్రజాస్వామ్య దశలో ప్రజాభిప్రాయాని కనుగుణంగా ముఖ్యంగా భాషా ప్రయుక్తంగా పునర్నిర్మించాలనేది ఈ కమిషన్ లక్ష్యం. నిపుణులతో కూడిన ఈ కమిషన్ ఆంధ్ర, తెలంగాణాల విలీనం గురించి కూడా విశ్లేషించింది. అనుకూల, ప్రతికూల ప్రజాభిప్రాయాలను పరిశీలించి కేంద్రానికి నివేదికను సమర్పించింది. అందులో సుస్పష్టంగా నిర్ణయం ద్వారా ఇలా పేర్కొన్నది. “హైదరాబాద్ సంస్థానంలో నైజాం నిరంకుశ పాలన క్రింద వెనుకబడినది తెలంగాణ ప్రాంతం. దీనితో పోల్చినప్పుడు కొలది పౌరసత్వాలతో వివిధ రంగాలలో కొంతవరకైనా అభివృద్ధిని సాధించినది ఆంధ్రప్రాంతం. తెలంగాణ ప్రాంతంలో కల్లు, సారాయి వ్యాపారంపై వచ్చే అమ్మకం పన్ను ఆంధ్రప్రాంతంలో లేదు. ఏది ఏమైనా వెనుకబడిన తెలంగాణ ప్రజలలో ఆంధ్రప్రాంతంలో విలీనం కావడానికి భయసందేహాలు వున్నవి. కాబట్టి కనీసం 5 సం॥ల పాటు తెలంగాణ ప్రాంతం వేరుగానుంటూ ఆ తర్వాత ఎన్నుకోబడిన శాసనసభ్యులు మూడింట రెండు వంతులు ఆంధ్రప్రాంతంలో వీలీనం కావాలని తీర్మానించిన తర్వాత సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పడడం సముచితం”. కమిషన్ వారి ఈ ప్రతిపాదనను ఆనాటి హోం మంత్రి గోవింద్ వల్లభ్ పంత్ గారు, ప్రధాని నెహ్రూ గారు, మౌలానా అబూల్ కలాం ఆజాద్ గారలు పూర్తిగా

ఆమోదించినారు. అయినా ఆనాటి తెలంగాణలోని రాజకీయ పరిస్థితుల కారణంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణకు కేంద్ర నాయకత్వం తమ ఆమోద ముద్ర వేసింది. 1-11-56 నాడు ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ జరిగింది. ఆంధ్ర - తెలంగాణాతో పాటు దేశ వ్యాపితంగా జరిగిన పునర్విభజన ప్రక్రియ ఒక సత్యాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చింది. ఒకే భాష మాట్లాడుతూ విడివిడిగా నున్న ప్రాంతాలను ఐక్యం చేసింది. ఒకే భాష మాట్లాడినప్పటికీ చారిత్రక కారణాల వలన ప్రాంతాల మధ్య అభివృద్ధిలో గణనీయమైన తేడాలు కనబడితే ఆ తేడాలు తొలిగిపోయే వరకు వాటిని విడిగా నుంచడం, తిరిగి మానసిక ఐక్యత ఐచ్ఛిక సమైక్యత సమకూర్చిన తర్వాత ఐక్య రాష్ట్రం చేయడం కమీషన్ అభిమతం. ఆనాడే సర్దార్ కె.ఎం. పాణికర్ గారు తమ భిన్నాభిప్రాయంలో చిన్న రాష్ట్రాల ఆవశ్యకతను నొక్కి వక్కాణించినారు. పునర్విభజనను ప్రజల బహుముఖ అభివృద్ధికి ఒక చక్కని అవకాశంగా మలుచుకోవాలన్నారు. కుల, మత, భాష ప్రాంతీయ తత్వాలకు అతీతంగా ఆలోచిస్తూ చిన్న రాష్ట్రాలు అభివృద్ధికి సోపానాలుగా ఉపయోగపడతాయని స్పష్టం చేసారు. ఇటీవల ఏర్పడిన ఉత్తరాఖండ్, చత్తీస్ఘడ్, జార్ఖండ్ల తదితర చిన్న రాష్ట్రాల ఆవశ్యకత, ప్రసక్తి ఆనాడే వచ్చింది. ఇప్పటికే చర్చనీయాంశాలుగా మిగిలియున్న ఉత్తర్ప్రదేశ్‌లోని 3 చిన్న రాష్ట్రాలు, మహారాష్ట్రలోని విదర్భ, హైదరాబాదు సంస్థానంలోని తెలంగాణా గురించి సర్దార్ పాణికర్ గారు అప్పుడే వాటి హేతుబద్ధతను స్పష్టం చేసారు.

- 4) పైన పేర్కొనిన చారిత్రక నేపథ్యం, సుమారు ఆరు దశాబ్దాల అనుభవం, రాష్ట్రాల పునర్విభజన ఆవశ్యకతకు ఒకే ఒక ప్రధాన కారణాన్ని ఎత్తి చూపుచున్నది. అదే “సమతుల మానవాభివృద్ధి”కి సోపానంగా నుండే చిన్న రాష్ట్రాల రూపకల్పన. ప్రపంచవ్యాపిత అనుభవాలు ఈ కఠోర సత్యాన్ని రుజువు చేసినవి. 70 సం॥ల సోషలిస్టు వ్యవస్థగా వెలుగొందిన సోవియట్ రష్యా, తూర్పు యూరప్ దేశాలలో చోటు చేసుకొన్న రాష్ట్రాల పునర్విభజన, చిన్న రాష్ట్రాలు మానసిక ఐక్యతగల రాష్ట్రాల అవతరణకు అద్దం పడుచున్నది. ప్రజల ఆత్మాభిమానానికి అగ్రతాంబూలం ఇచ్చిన వైనం ఆశ్చర్యాలను కలిగిస్తున్నది. యూరప్‌లో, మన దేశంలోని ఒక రాష్ట్రం కంటే చిన్నవిగానున్న దేశాలు అనేక రాష్ట్రాలుగా పాలనా సౌకర్యాన్ని ప్రధానాంశంగా గుర్తించిన అనుభవం నాగరికత ప్రపంచంలో కొత్తది కాదు. 30 కోట్ల జనాభా కలిగిన అమెరికా దేశంలో 50 రాష్ట్రాలుండడం కొట్టవచ్చినట్లు కనబడే పరిపాలనా

విభజన. మన దేశంలోనే చిన్న రాష్ట్రాలుగా నున్న పంజాబ్, హర్యానా, హిమాచల్ ప్రదేశ్, గోవా మరియు సిక్కిం రాష్ట్రాలు బహుముఖ అభివృద్ధిలో ముందంజవేయడం మన అనుభవం. చిన్నగానున్న కేరళ రాష్ట్రం మానవాభివృద్ధిలో సాధించిన మహోన్నత స్థానాన్ని అమర్త్యసేన్ ప్రపంచానికే ఆదర్శమని రుజువుచేశారు. పెద్ద రాష్ట్రాలైన ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్, బీహార్, మహారాష్ట్ర మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు పరిపాలనలో ఎంత వెనుకబడియున్నాయో వివిధ అంకెలు రుజువు చేస్తున్నాయి. ప్రభుత్వం అంటే ఒక ముఖ్యమంత్రి, మంత్రివర్గం వారి కార్యదర్శివర్గానికి పరిమితమైన అంశం ఎన్నడో కాలగర్భంలో కలిసిపోయింది. ప్రభుత్వ అనునది రాజకీయ, ఆర్థిక పాలనా అధికారాన్ని అన్ని స్థాయిలలో, అన్ని రంగాలలో సమర్థవంతంగా, సమన్వయ పూర్వకంగా నిర్వహించబడే ఒక బృహత్తర ప్రక్రియ. వివిధ వ్యవస్థలను, సంస్థలను ప్రజా బాహుళ్యం యొక్క ప్రయోజనాలను సాధించే విధంగా రూపకల్పన చేసే ప్రక్రియ. పౌరుల జీవితాలలో గుణాత్మకమైన మార్పులను సుసాధ్యం చేయగలిగే సుపరిపాలన మాత్రమే ప్రభుత్వకు ప్రాణపదం. అంతేకాదు ప్రభుత్వంలోని ఏ ఒక్క అంశమైన దుర్వినియోగం చేయబడితే అది ప్రజా జీవితాన్ని ఎంతగానో కలుషితం చేయగలుగుతుంది. ఇలాంటి దురవస్థలకు ఆస్కారం లేకుండా ప్రజాబాహుళ్యం యొక్క నిత్య జీవితాన్ని సుఖసంతోషాలతో సుసంపన్నం చేసే యంత్రాంగమే ప్రజాతంత్ర ప్రభుత్వం. అధికార వికేంద్రీకరణ, పాలనలో ప్రజల ప్రత్యక్ష పాత్ర, ప్రజల నిర్ణయాధికారం, పారదర్శక పనితీరు దీనికి ప్రాణప్రదం. ఇది సాధ్యపడాలంటే స్థానిక స్వపరిపాలనతో కూడిన చిన్న రాష్ట్రాల అవతరణ అనివార్యం. అందులోనూ వెనకబాటుతనం, పరస్పర అవిశ్వాసం చోటుచేసికొన్న ప్రాంతాల మధ్యన స్నేహబంధాన్ని, సఖ్యతను, సదవగాహనను సృష్టించి పెంచగలిగే వజ్రాయుధం చిన్న రాష్ట్రాల ప్రాతిపదిక. తెలంగాణలో ఈనాటి పరిస్థితికి ఇదొక్కటే పరిష్కార మార్గం.

- 5) ఆధునిక శాస్త్ర సాంకేతిక యుగధర్మం ప్రపంచీకరణ. ఇది విశృంఖలంగా జరిగిపోతున్నది. దీని ప్రభావం గురించి అతి సూక్ష్మంగా విశ్లేషిస్తూ మన దేశ ప్రజావసరాల పరిష్కారానికి దీనిని ఉపయోగించుకోవడం, ఆవిధంగా దీనిని ప్రజాహిత ప్రపంచీకరణంగా మలుచుకోవడం ఆధునిక సామాజిక శాస్త్రజ్ఞుల ప్రథమ కర్తవ్యం. ఇది జరగాలంటే ఇంతవరకు ఆచరించబడుచున్న కాలదోషం పట్టిన పద్ధతులకు స్వస్తి చెబుతూ విన్నూత్న నియమ నిబంధనలకు రూపకల్పన

చేయవలసియుంటుంది. నాణ్యత గల ఉత్పత్తులను జన బాహుళ్యానికి అందుబాటు లోకి తేవలసియుంటుంది. శాసన, న్యాయవ్యవస్థ, పరిపాలనా సంస్థలలో తీవ్రమైన మార్పులు చేయవలసియుంటుంది. బౌతిక, వస్తు వాహనాల అభివృద్ధితో పాటు విద్య, వైద్య సముపార్జనలాంటి మానవాభివృద్ధి ప్రమాణాలను పాటించవలసి వుంటుంది. ఈ ప్రక్రియలో ప్రపంచంలోని 177 దేశాలలో 126వ స్థానంలోనున్న భారదేశాన్ని ఎంతో పైకి లేవనెత్తవలసియున్నది. దేశ జనాభా సగటు జాతీయ అభివృద్ధికి దీటుగా మానవాభివృద్ధిని సాధించవలసియున్నది. పరిపాలనలో విప్లవాత్మకమైన సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా మాత్రమే ఇది సాధ్యపడుతుంది. చిన్న రాష్ట్రాలు ఇందుకు అనివార్యం. ఇదే ప్రపంచ పరిపాలనా వ్యవస్థల పరిపూర్ణ అనుభవం. భారతదేశ వ్యాపితంగా చిన్న రాష్ట్రాల సిద్ధాంతాన్ని త్వరత్వరగా అమలు పరచగలిగితే నిజమైన ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ పరిధివిల్లుతుంది. ప్రజాస్వామ్యం ఎన్నికలు, అధికారానికి మాత్రమే పరిమితమవుతున్న మనదేశ పరిస్థితులలో దీనిని ప్రజలకొరకు, ప్రజలచేత నిర్వహించబడే ప్రజల ప్రజాస్వామ్యంగా తీర్చిదిద్దడం రాజకీయ పార్టీల తక్షణ కర్తవ్యం. వెనుకబడిన తెలంగాణా ప్రాంతం ఒక చిన్న రాష్ట్రంగా ప్రపంచీకరణ అందిస్తున్న అపూర్వ అవకాశాలను సంపూర్ణంగా ఉపయోగించుకుంటూ సత్వరాభివృద్ధిని సాధించగలుగుతుంది.

- 6) 1991లో ప్రారంభించబడిన ఆర్థిక సంస్కరణలు మన పరిపాలనా వ్యవస్థను ప్రశ్నార్థకం చేస్తున్నవి. ప్రభుత్వం, ప్రైవేటు రంగాలలో కొనసాగుతున్న అభివృద్ధి, సంపద ఉత్పత్తి ఏకపక్షంగా కొనసాగుతున్నది. అభివృద్ధి సమస్యలు, అభివృద్ధి ఫలితాల పంపకం మార్కెట్ వ్యవస్థ ప్రమేయంతో పరిష్కరించబడుచున్నవి. దీని ఫలితంగా అభివృద్ధి క్రమంలో హానికరమైన పోటీలు, అభివృద్ధి ఫలితాల పంపకంలో లబ్ధిదారులకు తీరని అన్యాయాలు చోటుచేసుకొంటున్నవి. ఒకటిన్నర దశాబ్ద అనతికాలంలో ధనవంతులు, పేదల మధ్య అంతరం అనూహ్యంగా పెరిగిపోతున్నది. ఉన్నత విద్య, వైద్య, గృహ వసతి, రవాణా తదితర సౌకార్యాలు పేదలకు అందని చందమామలాగా మిగిలిపోతున్నవి. నాగరిక సమాజంలో మనదేశంలోనున్న 80%జనాభా కేవలం ప్రతిదినం తలసరి 20 రూపాయల ఆదాయంతో జీవించవలసి వస్తున్నది. సంపద సృష్టికర్తలు పేదలుగా మిగులుతూ సంపన్నులు కోటికి పడగలెత్తుతున్నారు. ఈ పరిణామాన్ని నిలువరించగలిగే ప్రభుత్వాల ఆవశ్యకత, యంత్రాంగం యొక్క సామర్థ్యం ఇతోధికం చేయకతప్పదు. ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో

రాజకీయ సంస్థలకు ఇదో పెద్ద సవాలు. దీనికి ఢీటైన సమాధానం ఇవ్వగలిగే సుపరిపాలన, దార్శనికత కలిగిన సమర్థ పరిపాలన చిన్న రాష్ట్రాలలోనే సుసాధ్యం.

- 7) కుల వ్యవస్థ మన దేశంలో ఒక సామాజిక వాస్తవం. సమాజాన్ని చీల్చిన వర్ణ వ్యవస్థ సామాజిక ఐక్యతకు పెద్ద అవరోధంగా పరిణమించింది. మన రాజ్యాంగం కుల వ్యవస్థ నిర్మూలన లక్ష్యంతో సామాజిక, ఆర్థిక సంస్కరణలను ఆదేశిక సూత్రాలుగా పొందుపర్చింది. దేశవ్యాపితంగా బ్రిటీష్ సామ్రాజ్య వ్యవస్థ అంతవరకు వున్న ఉత్పత్తి సాధనాలను ద్వంసం చేస్తూ ఆర్థిక పురోభివృద్ధిని తీవ్రంగా అరికట్టింది. అందువల్ల సుమారు 100కు మించిన కులాలకు చెందిన బడుగు, బలహీన వర్గాలు, దళితులు తమ కుల వృత్తులను కోల్పోవడం జరిగింది. అంతేకాదు గ్రామీణ ప్యూడల్ వ్యవస్థ, జమీందారీ, జాగీర్దారీ, భూస్వామ్య వ్యవస్థలో బానిస బ్రతుకు భారాన్ని మోయవలసి వచ్చింది. బానిసలుగా, అస్వతంత్రులుగా బలవంతుల ఉక్కుపాదాల క్రింద నలిగిపోవలసి వచ్చింది. స్వతంత్రం వచ్చిన 60 సం॥రాలలో ఈ వర్గాల జీవన పరిస్థితులలో నామమాత్రం మార్పు కనబడుతున్నా అందులో 80 నుండి 90 శాతం దారిద్ర్యం, అవిద్య, అనారోగ్యం లాంటి దురవస్థలకు బలికావడం ఇంకా చూస్తున్న వాస్తవం. తెలంగాణా ప్రాంతాలలోనైతే పైన సామ్రాజ్యవాదం, మధ్యన రాచరికం క్రింద భూస్వామ్య వ్యవస్థ ఈ మూడింట క్రింద బలహీనవర్గాలు నులిపి వేయబడినవి. ఆధునిక అవగాహన ప్రకారం స్వతంత్రానికి అర్థం, పరమార్థం 'మానవాభివృద్ధి' అయినప్పుడు కోట్లాది వెనకబడిన తరగతులు దళితుల పురోభివృద్ధి కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ప్రథమ కర్తవ్యం. అది సాధ్యపడాలంటే కేవలం స్వపరిపాలన గల చిన్న రాష్ట్రాల ద్వారానే సాధ్యపడుతుంది. విశాల రాష్ట్రంలో ఈ వర్గాలను పట్టించుకునే నాధుడుండడు. ఇది ఈనాడు పెద్ద రాష్ట్రాలుగా నున్న ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్రలో కొట్టువచ్చినట్లు అగుపడుతున్న వాస్తవం. ఉత్తరప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రిణి మాయావతి ఆనాడు శ్రీ కె.ఎం. పాణికర్ గారు చేసిన ప్రతిపాదనను ఈనాడు ఆమోదిస్తూ ఉత్తరప్రదేశ్ను 3 రాష్ట్రాలుగా విభజించే ఆలోచన చేయడం ముదావహం. అంతేకాదు పెద్ద రాష్ట్రాలలో మహిళాభ్యుదయం, మైనార్టీల సంక్షేమం అజెండాలోని చివరి అంశాలుగా మాత్రమే మిగిలిపోతాయి. చిన్న రాష్ట్రాల ఆవశ్యకతను ఎత్తి చూపడానికి ఇంతకు మించిన చర్య అవసరం లేదు.

- 8) మరో కోణం చిన్న రాష్ట్రాల ఆవశ్యకతను ఆకర్షిస్తున్నది. కీ॥శే॥ రాజీవ్ గాంధీ నాయకత్వంలో పరిపాలనా వికేంద్రీకరణ గురించి చేయబడిన 73-74 రాజ్యాంగ

సవరణలు దాదాపు కాగితాలకే పరిమితమైపోయినది. అగ్రవర్ణాలు, ధనాధ్య వర్గాలతో కూడిన రాజకీయ నాయకత్వం ఈ సంస్కరణల ప్రాధాన్యతను జీర్ణించుకోలేక పోతున్నవి. అధికార కేంద్రీకరణకు అలవాటు పడిన పాలకగణం, కేంద్రీకృత అధికార రుచికి మరిగిన రాజకీయ నాయకత్వం పంచాయితీ రాజ్ వ్యవస్థలో అధికారాన్ని పంచుకోవడానికి ఆచరణలో నిరాకరిస్తున్నవి. రాజ్యాంగం ఆదేశించిన నిధులు, విధులను మళ్ళించడానికి నిరాకరిస్తున్నవి. పెద్ద రాష్ట్రంలో ఎన్నుకోబడిన పంచాయితీ రాజ్ నాయకత్వం తమ హక్కులకై పోరాడలేక పోతున్నవి. అధికార దర్పంతో పరిపాలన యంత్రాంగం యొక్క కుయుక్తుల ద్వారా స్థానిక స్వపరిపాలనలాంటి గాంధేయ సిద్ధాంతాన్ని కాలరాచివేస్తున్నది. చిన్న రాష్ట్రాలలో సాధికారులైన ఓటరు మహాశయలు ఇటువంటి అక్రమాన్ని అరికట్టగలుగుతారు. తమ ఉనికిని చాటుకుంటూ ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వానికి వన్నె తేగలుగుతారు. అలాగే కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్యనున్న సంబంధ బాంధవ్యం చిన్న రాష్ట్రాలకు ఉపయుక్తంగా నుండ గలుగుతుంది. సంఖ్యాబలం కలిగిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కేంద్రాన్ని రాష్ట్రాల సమాఖ్యగా అర్థవంతం చేయగలుగుతాయి. ప్రణాళిక సంఘ నిర్ణయాలు, ఆర్థిక సంఘ సలహాలను సమన్వయం, సముతులం చేసికోగలుగుతాయి. చిన్న రాష్ట్రాలు (కేంద్రం) సమాఖ్య సభ్య రాజ్యాలుగా ప్రజల జీవిత రంగాలన్నింటిపై తమ పరిపాలనను భద్రపరుచుకుంటూ ఉమ్మడి అంశాలైన విదేశీ, రక్షణ, ద్రవ్య విధానాలను కేంద్రానికి అప్పగించగలుగుతాయి. ఈనాడు చిన్న, పెద్ద రాష్ట్రాలు తరతమ రాజకీయ బలా బలాలను వినియోగిస్తూ ఒక గందరగోళ పరిస్థితులలో కొట్టుమిట్టాడుతున్నాయి. దీనిని, సర్కారియా కమిటీ నివేదిక వెలుతురులో ప్రక్షాళన చేసి సరిచేయవలసిన అవసరం ఎన్నడో ఏర్పడినది. రాష్ట్రాల బలహీనత కారణంగా కేంద్రం అయిష్టత ఫలితంగా ఈ దిశలో ముందడుగు పడడంలేదు. ఏది ఏమైన చిన్న రాష్ట్రాలైన తెలంగాణా, విదర్భ, ఉత్తరప్రదేశ్ లోని చిన్న రాష్ట్రాలు ఈ దశలో గుణాత్మకమైన మార్పును సాధించగలుగుతాయి. మరొక ముఖ్యాంశం. పరిపాలనా సౌష్టవం కొరకు పౌర సంఘాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, సహకర సంఘాల పాత్ర అత్యవశ్యకము. వీటి ద్వారా దేశ అభివృద్ధికి కీలకమైన సామాజిక పెట్టుబడిని సంతరించుకోగలుగుతాం. ప్రభుత్వ అధికారులు, అనధికారులు తమ సూక్ష్మస్థాయి కృషి ప్రయత్నం ఫలితంగానే ఈ అమూల్య సామాజిక పెట్టుబడిని ప్రోగుచేయ గలుగుతారు. పెద్ద రాష్ట్రాలలో ఇటువంటి ప్రయత్నం నామమాత్రంగా కూడా

జరగడంలేదు. అభ్యుదయానికి అవసరమైన ఈ ఇంధనం, దాని చోదకశక్తి చిన్న రాష్ట్రాలలో చేయబడే పెద్ద ప్రయత్నాల ఫలితంగానే అందుబాటులోకి వస్తుంది.

9) ఈనాడు కేంద్ర, రాష్ట్ర పరిపాలన వ్యవస్థలలో గూడుకట్టుకుని వున్న లంచగొండితనం, అవినీతి, బంధుప్రీతి, ఆశ్రిత పక్షపాతం జాతి అభివృద్ధికి గొప్ప అవరోధాన్ని కల్పించడమే కాక అవమానాన్ని మూటకట్టి పెట్టుతున్నాయి. ప్రజల వద్దకు పాలన, వికేంద్రీకృత ప్రజాస్వామ్యం, పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం నామమాత్ర వశిష్టంగా మిగిలిపోయి రాజకీయమంటే కేవలం అధికార సాధన, ఆర్థిక వనరుల సంపాదనగా పరిగణించ బడుచున్నది. అందుకొరకు ధనబలం, కండ బలం విశృంఖలంగా వినియోగించబడుచున్నది. రాజకీయం పరిపూర్ణంగా నేరమయం కావడం కండ్లార చూస్తున్న కఠోరసత్యం. అవినీతి నిర్మూలన గురించి లెక్కకు మిక్కిలి నివేదికలు ఉన్నప్పటికీ వాటిని వ్యక్తపరిచే నైతికశక్తిని, రాజకీయ సంకల్పబలాన్ని పాలక వర్గాలు కోల్పోతున్నవి. ప్రపంచ వ్యాపిత అనుభవాల నేపథ్యంలో ఈ అవినీతిని అరికట్టడం అసాధ్యం కానే కాదు. రాజకీయ సంకల్పబలం కలిగి సామాజిక పెట్టుబడి కొల్లలుగా ఏర్పడితే ఈ జాడ్యాన్ని తరిమికొట్టడం సాధ్యం. ఆధునిక శాస్త్ర సాంకేతిక నైపుణ్యతను వినియోగిస్తూ న్యాయశాస్త్రాలకు పదును పెడుతూ నేరస్థులకు కఠినశిక్షలు విధించడం, రెండవవైపు సామాజిక స్పృహను విస్తరిస్తూ క్రమంగా ఈ దిశలో విజయపరంపరలను సాధించగలుగుతాం. రాష్ట్ర ఆదాయంలోని ప్రతిపైసా అర్హతగల లబ్ధిదారులకు చెందే విధంగా చూడగలుగుతాం. దేశభక్తికి నూతన అర్థాన్ని సంతరింపచేయగలుగుతాం. నవసమాజ నిర్మాణానికి యువతీ యువకులను కంకణబద్ధులం చేయగలుగుతాం. ఇంతటి పరిమాణాత్మక సూక్ష్మస్థాయి బాధ్యతల నిర్వహణ వికేంద్రీకరణ వ్యవస్థల ఆధారంగా దానికి మారు పేరుగా నిలిచే చిన్న రాష్ట్రాల పరిధిలోనే సాధ్యపడుతుంది.

10) పై రేఖామాత్రంగా నుదహరించిన విలువలు, సంస్కరణలు, ఆచరణ చిన్న రాష్ట్రాలలోనే సుసాధ్యం. పెద్ద రాష్ట్రాలలో అసాధ్యం. లేక కష్ట సాధ్యం. ఈనాడు చర్చించబడుచున్న ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రం ముక్కోటి తెలుగు వారికి నిలయంకాగా ఎనిమిదన్నర కోట్ల తెలుగు ప్రజల సాంస్కృతిక, సమైక్యతకు సాధనంగానుండాది. సుపరిపాలన సాధనలో తోటి ఆంధ్ర ప్రభుత్వంతో స్పూర్తిని పొందుతూ, పోటీ పడుతూ దేశంలోనే ఆదర్శవంతమైన రాష్ట్రంగా వెలుగులోకి రావాలి. అనతికాలంలోనే అన్ని రంగాలను ఆవరించిన వెనకబాటుతనాన్ని పారద్రోలుతూ గుణాత్మకంగా విద్యా, వైద్య రంగాలలో అత్యంత వేగంగా ఎదగాలి. కోకొల్లలుగా నున్న

వనరులన్నింటిని సద్వినియోగ పరుస్తూ మానవాభివృద్ధిలో ముందంజ వేయాలి. భూస్వామ్య వ్యవస్థ, ధనాధ్య వర్గాలు సృష్టించిన దురవస్థలకు వ్యతిరేకంగా ప్రపంచ చరిత్రలోనే సువర్ణక్షారాలతో లిఖించబడిన తెలంగాణాలోని సామాజిక విప్లవం సంపూర్ణం చేయబడాలి. దున్నేవాడికి భూమి, అన్ని రంగాలలోనున్న శ్రమ జీవుల శ్రమకి సంపూర్ణ ప్రతిఫలాన్ని పువ్వులో పెట్టి అందచేసే సురాజ్యం ఏర్పడాలి. ప్రాంతీయ తదితర అసమానతలు తుడిచి పెట్టబడాలి. నాలుగువేల స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు, నాలుగు వందల ప్రత్యేక తెలంగాణా పోరాట యోధుల కలలు సాకారం కావాలి. ఇటువంటి సైద్ధాంతిక పటిమ కలిగియుండి, ప్రజాతంత్ర విలువలకు కట్టుబడియుండి ఉద్యమాలే ఊపిరిగా యుండే సమర్థవంతమైన త్యాగధనుల అంకితభావంతో ఈ నవ తెలంగాణా, చిన్న రాష్ట్రమైన ప్రజా తెలంగాణా అవతరించగలుగుంది. తోటి తెలుగువారైన ఆంధ్రప్రాంత ప్రజల ప్రేమాభిమానాలను చూరగొంటూ పరస్పర సహకారాన్ని అందిపుచ్చుకొంటూ ఒకే భాష మాట్లాడే రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలుగా భారతదేశంలోనే తమ విశిష్టతను, ప్రతిభను ప్రదర్శించగలుగుతాయి.

ప్రత్యేక తెలంగాణా ఉద్యమం - 2009

2009 ఏప్రిల్ 16 న జరిగిన సాధారణ ఎన్నికల ఫలితాలు, 16 మే నాడు ప్రకటించబడ్డాయి. తెలంగాణాలో ఈ ఫలితాలు వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి.

మొత్తం స్థానాలు	-	117
కాంగ్రెస్ పార్టీ గెలిచినవి	-	51
టి.డి.పి. గెలిచినవి	-	39
టి.ఆర్.ఎస్. గెలిచినవి	-	10
సి.పి.ఐ. గెలిచినవి	-	4
సి.పి.ఎమ్. గెలిచినవి	-	1
ఎమ్.ఐ.ఎమ్. గెలిచినవి	-	7
పి.ఆర్.పి గెలిచినవి	-	2
లోక్ సత్తా గెలిచినవి	-	1
బి.జె.పి. గెలిచినవి	-	2

ఆంధ్ర, రాయలసీమ ప్రాంతాల్లోనూ లభించిన మంచి మెజార్డితో కలిపి కాంగ్రెస్ పార్టీ రాష్ట్రంలో స్థిరమైన ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పర్చుకోగలిగింది. టి.డి.పి. బలమైన ప్రతిపక్షంగా అవతరించింది.

కీ.శే. వై.యస్. రాజశేఖర్‌రెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా, శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారు ప్రధాన ప్రతిపక్ష పార్టీ నేతగా పదవీబాధ్యతల్ని స్వీకరించారు. ఈ విధంగా సమర్థవంతమైన అనుభవజ్ఞులతో కూడిన శాసనసభ, ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా రాష్ట్ర ప్రజానీకానికి చక్కని మార్గదర్శకత్వాన్ని అందివ్వగలుగుతుందని పౌరసమాజం విశ్వసించింది. అయితే ఎన్నికలు జరిగిన మూడున్నర మాసాల అనతికాలంలోనే 2009 సెప్టెంబర్ 2వ తేదీన జరిగిన ఘోర హెలికాప్టర్ ప్రమాదంలో ముఖ్యమంత్రి రాజశేఖర్‌రెడ్డి గారితో సహా, వారి సిబ్బంది, హఠాన్మరణం పొందడం జరిగింది. ఈ దుర్ఘటన గురించి నేను ఇదివరకే చర్చించాను. ఆయన దివ్యస్మృతికి మరోమారు శ్రద్ధాంజలి ఘటిస్తున్నాను.

రాజకీయ చతురుడు, క్రియాశీలుడు, సంచలనాత్మక రాజకీయాలకు కేంద్రబిందువు, రాజశేఖర్‌రెడ్డిగారి మరణానంతరం రాష్ట్రంలో రాజకీయంగా సామాజికంగా పలుమార్పులు చోటు చేసుకోవడం జరిగింది.

ముఖ్యంగా రాష్ట్రం నుండి కేంద్రం వరకు గల అపారమైన రాజకీయ శక్తియుక్తుల్ని ప్రయోగిస్తూ వాయిదా వేయబడుతున్న “ప్రత్యేక తెలంగాణ” ఉద్యమం తిరిగి తలెత్తింది. ఆధిపత్య రాజకీయాలకు అలవాటుపడిన కొందరు పారిశ్రామికవేత్తలు, రాజకీయ నాయకుల అనాలోచిత దుందుడుకు ప్రకటనలు, ప్రగల్భాలు, ఈ “ప్రత్యేక తెలంగాణ” సమస్య తిరిగి తలెత్తడానికి ఆజ్ఞం పోసినవి. ఈ సమస్య చిలికి చిలికి గాలివానగా మారినట్టు... ‘తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి ఆధ్వర్యం’, పార్లమెంటు సభ్యులు, శ్రీ కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్‌రావుగారు కరీంనగర్‌లో తమ పార్టీ కార్యాలయంలో ప్రత్యేక తెలంగాణ సాధన కొరకు నిరవధిక నిరాహారదీక్షను 2009 నవంబర్ 28వ తేదీన ప్రారంభించినారు. కాగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వెంటనే వారిని అదుపులోకి తీసుకుని ఖమ్మం జైలులో నిర్బంధించడం జరిగింది. ఈ సంఘటన టి.ఆర్.యస్. పార్టీలో కలకలం రేపింది. తర్వాత కె.సి.ఆర్. ఆరోగ్యరిత్యా ప్రభుత్వం వెంటనే స్పందిస్తూ హైదరాబాద్‌లోని నిమ్స్ ఆసుపత్రికి తరలించింది.

“జైల్లో వున్నా, హాస్పిటల్‌లో వున్నా, తన దీక్ష ఆగదు అని చాటుకున్న కె.సి.ఆర్. గారి ఆరోగ్యం క్రమంగా క్షీణించుచున్నది” అనే వార్త తెలంగాణ వ్యాప్తంగా దావానలంలా

వ్యాపించింది. దీంతో విద్యార్థిలోకం తీవ్రంగా ప్రతిస్పందించింది. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, వరంగలులోని కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయాలకు చెందిన వేలాది విద్యార్థినీ విద్యార్థులలో సుసంఘటిత సంఘీభావ ప్రదర్శనా కేంద్రాలుగా మారిపోయాయి. తెలంగాణా వ్యాప్తంగా వున్న ఇతర విద్యాలయాలకు చెందిన విద్యార్థులు సైతం పెద్ద ఎత్తున కె.సి.ఆర్. గారి నిరాహారదీక్షకు తమ సంఘీభావాన్ని తెలియజేసారు.

గంట గంటకు ఈ ఆందోళనలు ఊపందరుకోవడం, విస్తరించడం, నూతన రాజకీయ సంచలనానికి తెరతీసింది. ఈ విధమైన పరిస్థితుల్లో కె.సి.ఆర్. గారి యోగక్షేమాన్ని గురించి తెలుసుకోవడానికై నేను, నాతోపాటుగా వేములవాడ శాసన సభ్యులైన మా అబ్బాయి డా॥ రమేష్ చెన్నమనేని కలిసి నిమ్మకి వెళ్ళి, వారిని పరామర్శించి రావడం జరిగింది.

అయితే నేను ఆయన్ని చూసినప్పుడు చాలా నీరసించినట్లు కనిపించారు. అంతకు ముందు వారు ప్రకటించుకున్నట్లు “తెలంగాణా రావడమో, కె.సి.ఆర్. చావడమో జరగాలి” అను నినాదానికి ఆయన ప్రత్యక్ష సమాధానంగా అగుపించారు. నిజంగా ఆ నినాదం ఎంత భయంకరమైనదో ననిపించింది. అంతేకాదు, గత దశాబ్దికాలం నుండి “తెలంగాణా రాష్ట్రం” కోసం అవిశ్రాంతంగా పోరాడుతున్న భట్టివిక్రమార్కుడు అస్సలు మిగులుతాడా? లేదా? అను సందేహం నాలో కొంత ఆందోళన కలిగించింది. నాలో నేనే కలవర పడిపోయాను. తర్వాత ‘విజయం మనదే’ అన్న ధీమాతో కె.సి.ఆర్ గారితో కరచాలనం చేసి అక్కడ్నుంచి సెలవు తీసుకోవడం జరిగింది.

కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రతిస్పందన గురించి నాకుండే భయాందోళన ఏమాత్రం తగ్గలేదు. శాంతియుతంగా ప్రదర్శన చేస్తున్న ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులపై విరుచుకుపడిన పోలీస్ పాశవిక చర్య కారణంగా ఆందోళన మరింత పెరిగింది. 1969లో ఇదే విద్యార్థులచే నిర్వహించబడిన ‘ప్రత్యేక తెలంగాణా’ ఉద్యమ ఘట్టాలు ఈ పరిస్థితుల నేపథ్యంలో నాకు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రభుత్వాలు అనుసరించిన దమన కాండ... 300లకు పైగా ఆత్మార్పణ చేసిన విద్యార్థి యువకుల త్యాగదీక్ష కళ్ళకు కట్టినట్టుగా అగుపించింది. ఈ విధంగా వారం రోజులు గడిచిపోయాయి. తెలంగాణా జిల్లాలన్నిటిలో ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్ర నినాదం ఉవ్వెత్తున వ్యాపించింది. ఊరూరా, వాడవాడలా, ఈ నినాదం ఒక శంఖారావమై మారుమ్రోగుతుంటే... పార్టీలకతీతంగా ప్రజలు తమ ప్రాంతం కోసం, ప్రత్యేక రాష్ట్రం కోసం, ఉద్యమబాటలో నడిచారు. ఇది చారిత్రాత్మకం! ముఖ్యంగా

తెలంగాణాలో ఈ విధమైన స్థితిగతుల్లో “స్వాతంత్ర్య పోరాటం” మరియు “హైదరాబాద్ విమోచనోద్యమం” చివరి రోజులనాటి పరిణామాలు సాక్షాత్కరించినవి.

అటు రాష్ట్ర శాసనసభ సమావేశం జరుగుతున్న సమయం. శాసనసభలోనూ, బయటూ, ప్రత్యేక తెలంగాణా నినాదం ప్రతిధ్వనిస్తున్న తరుణం. ఈ రెండు పరిస్థితుల్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని కేంద్ర నాయకత్వం ఆచితూచి అడుగులు వేసింది. ప్రధానంగా కె.సి.ఆర్. గారి ఆరోగ్యం అతి సున్నిత దశకు చేరుకుంటున్న వాస్తవాన్ని కనిపెట్టిన కేంద్ర కాంగ్రెస్ నాయకత్వం తమ పావులను కదిపింది. ఇందులో భాగంగా ముఖ్యమంత్రి రోశయ్య గారిని “అఖిలపక్ష సమావేశం నిర్వహించి రాజకీయ పార్టీల నాయకులు అందరి స్పష్టమైన అభిప్రాయాలను సేకరించవల్సింది”గా ఆదేశించింది. కేంద్ర ఆదేశాన్ని పాటిస్తూ ముఖ్యమంత్రి రోశయ్యగారు డిసెంబర్ 7, 2009న శాసనసభ ప్రాంగణంలోనే అఖిలపక్ష సమావేశం నిర్వహించారు. “ప్రత్యేక తెలంగాణా” రాష్ట్ర ఏర్పాటు విషయమై నాయకులంతా తమ సుస్పష్ట అభిప్రాయాన్ని తెలియజేయవల్సిందిగా కోరారు.

ఈ సందర్భంగా వెలువడిన విభిన్నపార్టీల నాయకుల అభిప్రాయాలు ఈ విధంగా వున్నాయి... “కేంద్ర నాయకురాలి అభీష్టం మేరకు నిర్ణయం జరగాలి. అధిష్టానానికి మేము కట్టుబడి వుంటాం” అంటూ కాంగ్రెస్ పార్టీవారు స్పష్టంగా చెప్పారు. తెలుగుదేశం పార్టీ తరపున పాల్గొన్న శ్రీ నాగం జనార్దన్ రెడ్డి, శ్రీ అశోక గజపతిరాజు గార్లు, “ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రానికి తాము పూర్తిగా అనుకూలం” అంటూ తేల్చి చెప్పారు. అలాగే ఈ విషయమై అదివరకే ప్రణబ్ ముఖర్జీగారికి అందజేసిన తీర్మానాన్ని ఉటంకించినారు. “శాసనసభలో ఆ తీర్మానం వచ్చినప్పుడు మేము పూర్తిగా బలపరుస్తాం” అని మీడియాతో ఘంటాపథంగా చెప్పారు కూడా! అయితే రాజకీయంగా ఇంతటి కీలకమైన సమావేశం నిర్వహించబడినప్పటికీ... తెలుగుదేశం పార్టీ అధ్యక్షులు శ్రీ నారా చంద్రబాబునాయుడు గారు అందుబాటులో వుండీ కూడా పాల్గొనకపోవడం గమనార్హం! అలాగే సిపిఐ తమ అనుకూలతను, సిపిఐ(ఎమ్) తమ వ్యతిరేకతను, ఎమ్.ఐ.ఎమ్ తటస్థతను తెలియజేసినవి. బి.జె.పి ప్రత్యేక తెలంగాణ ఆవశ్యకతను పునరుద్ఘాటించింది.

ఈ విధమైన అభిప్రాయాలను ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం అతి జాగ్రత్తగా సవివరంగా కేంద్ర నాయకత్వానికి తెలియజేసింది. కేంద్ర కాంగ్రెస్ కోర్ కమిటీ ఒకటికి మించిన పర్యాయాలు సమావేశమయ్యింది. ఇటు కె.సి.ఆర్. గారి ఆరోగ్య పరిస్థితి రోజురోజుకి ఆందోళనకరంగా క్షీణించసాగింది. సరిగ్గా ఇలాంటి పరిస్థితుల్లోనే సకాలంలో సక్రమ ప్రకటన చేస్తూ రాజకీయ పరిస్థితులకు సానుకూల దిశానిర్దేశం చేసే ఉద్దేశ్యంతో

కేంద్ర, హోంశాఖామాత్యులు శ్రీ పి. చిదంబరం గారు ఒక చారిత్రాత్మక ప్రకటన చేసారు.
అది...

తేది : 09.12.2009

సమయం: రాత్రి 11 గంటలు

“ప్రత్యేక తెలంగాణ” ఉద్యమ చరిత్రలోనే ఈరోజు అత్యంత కీలకమైన రోజు!

“కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ప్రక్రియను ప్రారంభించాలని నిర్ణయించింది. దీని ఫలితంగా తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఏర్పడియున్న ఆందోళనకర పరిస్థితులు కుదుట బడాలని కేంద్రం విశ్వసిస్తుంది...” అంటూ చిదంబరం గారు సుస్పష్టంగా చెప్పడం జరిగింది. ఢిల్లీలో జరుగుతున్న పార్లమెంటు ఉభయసభల్లోనూ మంత్రిగారు ఇదే ప్రకటనను పునఃపునః చేసారు. సభ్యులు అడిగిన వివరణలకు సంతృప్తికర సమాధానాలు ఇచ్చారు.

ఇక ఇటు ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభలో మాత్రం అత్యంత నాటకీయంగా పరిణామాలు చోటు చేసుకున్నవి. కాంగ్రెస్, తెలుగుదేశం, తదితర పార్టీలకు సంబంధించిన సీమాంధ్ర ప్రాంత శాసనసభ్యులు కేంద్ర హోంమంత్రి ద్వారా ఇంతటి స్పష్టమైన ప్రకటన వస్తుందని కలలో కూడా ఊహించలేదు. కాబట్టి పిడుగులాంటి ప్రకటనకు వీరంతా ఒక్కసారిగా ఉలిక్కిపడ్డారు.

సీమాంధ్ర కాంగ్రెస్ శాసనసభ్యులు యథాలాపంగా ‘తమ నిర్ణయాన్ని’ ఢిల్లీలో వున్న మేడం గారికి వదిలిపెట్టారు’ కాని చిదంబరం గారు తమని ఉరుకులు పరుగులు పెట్టిస్తారని అస్సలేమాత్రం భావించలేదు. అలాగే తెలుగుదేశం పార్టీకి చెందిన సీమాంధ్ర శాసనసభ్యులు కూడా నారా చంద్రబాబునాయుడు గారితో సహా - కేంద్ర నాయకత్వం “ప్రత్యేక తెలంగాణ” విషయంలో యుక్తితో తమదైన వైఖరిని కొనసాగిస్తుంది” అనుకున్నారు తప్పిస్తే చిదంబరం గారు తమని ఖంగు తినిపిస్తారని అనుకోలేదు.

తెల్లవారి ఉదయం 9 గంటలకు శాసన సభ ప్రారంభమైంది. ప్రశ్నోత్తరాల సమయం లేకుండా ముఖ్యమంత్రి రోశయ్యగారు తెలంగాణపై తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడతారనే ‘భయం’ అన్ని పార్టీలకు చెందిన సీమాంధ్ర శాసనసభ్యుల్లో మొదలయ్యింది. ఈ భయం తీవ్రమై ఆందోళనకు దారితీసింది. దీంతో... అధికార, ప్రతిపక్ష పార్టీలు అనే తేడా లేకుండా సభ్యులు పరుగులు పెడుతూ సంప్రదించుకోవడం జరిగింది. లాబీలలో సంప్రదింపుల సందడి ఊపందుకున్నది. ముఖ్యంగా అధికార పార్టీ సభ్యులు ప్రతిపక్ష నాయకుడి గదిలో

అత్యంత ఆందోళనతో మంతనాలు జరుపుతుండటం చూడముచ్చటగా జరిగిన అనూహ్య రాజకీయ ప్రక్రియ! “తెలంగాణాకు అనుకూలంగా రెండురోజుల ముందే తీర్మానం పెట్టండి. మేము బలపరుస్తాం” అంటూ మాట్లాడిన తెలుగుదేశం పార్టీకి ఆంధ్రప్రాంత శాసనసభ్యులు ఎంతో ఆశ్చర్యపూర్వకంగా, తోటి ఆంధ్ర సోదరులతో చెట్టావట్టాలు వేసుకోవడం...తెలంగాణా ప్రాంత శాసనసభ్యులందరిని ఆశ్చర్య చకితుల్ని చేసింది? ఇంకేముంది? నిమిషాల్లో రాజీనామా పత్రాలు తయారయ్యాయి. పార్టీల తేడా లేకుండా సీమాంధ్ర ప్రాంతానికి చెందినవారంతా సంతకాలు చేయడం, ఆ పత్రాలను స్పీకర్ గారికి అందజేయడం, అంతా వేగంగా జరిగిపోయింది.

ముఖ్యంగా శాసనసభ్యత్వానికి రాజీనామా సమర్పించే ప్రత్యేక నమూనా ఒకటుంటుందని గాని, అందుకు ప్రత్యేక బాష వుంటుందని గాని, స్వదస్సూరితో వ్రాయాలనే షరతు కూడా వుంటుందని గాని, ఎవ్వరికీ ధ్యాస లేదు. ధ్యాస వున్నవారు ఇతరులు ఎవ్వరికీ తెలియజేయలేదు. గౌరవ శాసనసభ్యులు వందకు మించిన వారంతా ఇటువంటి ‘రాజీనామా’లు సమర్పించారు. ముఖ్యంగా తమ అధినేత్రిపై సంపూర్ణ విశ్వాసం వుంచిన కాంగ్రెస్ శాసనసభ్యులు, తమ అధినాయకుడి అనుమతితో తెలుగుదేశం శాసనసభ్యులు, ఈ రాజీనామాల క్రతువును విజయవంతంగా నిర్వహించారు. ముఖ్యమంత్రి రోశయ్యగారు ఒకవేళ ‘తెలంగాణా’పై తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడితే గనుక, దానికి ఓటువేయకుండా తప్పించుకోవడానికి ఈ బ్రహ్మాండమైన యుక్తికి కాదు, కాదు, ‘కుయుక్తి’కి తెగించారు. ఇవన్నీ చూస్తున్న ముఖ్యమంత్రి గారు ఇక తీర్మానం ప్రస్తావనే చేయలేదు.

అతివేగంగా అందరి రంగు బయటపడిపోయింది. ఈనాటి రాజకీయాలలో విశ్వాసాలు, తీర్మానాలు, ప్రకటనలు, పరీక్షాసమయంలో ఎంతటి బూటకాలుగా-మోసాలుగా-రుజువైపోతాయో కళ్ళకు కట్టినట్టుగా అగుపించింది. నా సుదీర్ఘ రాజకీయ జీవితంలో కాంగ్రెస్ పార్టీ అనుసరించిన క్రమశిక్షణా రాహిత్యాలు అనేకం చూసాను. ఇవన్నీ ఒకటికి మించి మరొకటి అత్యంత ఆశ్చర్యాన్ని విస్మయాన్ని కలిగించే విధంగా వుండటం అనేది ఆసక్తిదాయకం!

ఈ విధంగా రాజకీయ విలువలు పతనం కావడం కేవలం దురదృష్టకరం. రాజకీయ ఆధిపత్యం, రాజకీయ స్వార్థం, రాజకీయ పగ, రాజకీయకక్ష సాధింపు వంటి ఆటవిక మనస్తత్వాలుగలవారు రాజకీయాలలో కీలకస్థానాలను అలంకరించడమే రాజకీయ విలువల పతనానికి ప్రబలకారణం!

రమేష్ రాజీనామా

డా॥ చెన్నమనేని రమేష్ పై పరిణామాలని, రాజకీయ విలువల పతనాన్ని వాటి పరిమాణాలని, ఎంతమాత్రం జీర్ణించుకోలేకపోవడం జరిగింది. అవకాశవాద రాజకీయాలు రమేష్‌ను తీవ్రంగా బాధపెట్టాయి. మంచితనాన్ని, మానవీయతని, నిస్వార్థాన్ని, నిరాడంబరతని, పరిపూర్ణంగా విశ్వసించే రమేష్ అంతరంగంలో పై రాజకీయ పరిణామాల దృష్ట్యా ఒక అంతర్యుద్ధం ఆరంభమైంది. రాజకీయ దుస్థితిని నిరసిస్తున్న ఈ అంతర్యుద్ధం రమేష్‌ని మానసికంగా కలిచివేస్తూ తీవ్రంగా స్పృంధించసాగింది. దీంతో ఇక రమేష్ ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు. ఆ నిర్ణయాన్ని నాకు తెలియజేస్తూ... ఈ విధంగా నాతో చెప్పాడు.

“ఈ అవకాశవాద రాజకీయాలను నేను భరించలేను. ఇందుకు నిరసనగా తెలుగుదేశం పార్టీ సభ్యత్వానికి, ఆ పార్టీ టికెట్టుపై గెలిచినందుకు శాసనసభ్యత్వానికి, రెండింటికీ రాజీనామా చేసేస్తాను. పార్టీ ద్వంద్వ వైఖరిని నేను స్వాగతించలేను. సహించలేను”

రమేష్ అభిప్రాయం విన్నాక, నేను కాసేపు ఆలోచించాను. ఆ తర్వాత ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాను.

“నేను ఈ దేశ రాజకీయాల దుస్థితి గురించి చెప్పగలను గాని, నీ అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోవాలని మాత్రం చెప్పలేను”

నా సమాధానం విన్న రమేష్ కూడా కాసేపు మౌనంగా వుండిపోయాడు. ఆ తర్వాత రాష్ట్ర రాజకీయ స్థితిగతుల గురించి సంభాషణ సాగింది. ఏది ఏమైనా రమేష్ నిర్ణయంలో మార్పు రాలేదు. ఫలితంగా డిసెంబర్ 13, 2009 నాడు, “తెలుగుదేశం పార్టీ రెండు నాలుకల ధోరణిని నిరసిస్తూ” పార్టీకి, శాసనసభ్యత్వానికి, రాజీనామాలు అందజేయడం జరిగింది. ఇదే బాటలో శ్రీ రేవూరి ప్రకాష్‌రెడ్డి గారు, శ్రీ గంగుల కమలాకర్ గార్లు కూడా, తమ రాజీనామాల్ని సమర్పించినట్టు... ఆ తర్వాత వారు వెంటనే తమ రాజీనామాల్ని ఉపసంహరించుకున్నట్టు... మీడియా ద్వారా తెలిసింది.

రమేష్‌తన తిరుగులేని నిర్ణయాన్ని మీడియా ద్వారా ప్రజాబాహుళ్యానికి సృష్టపరచడం జరిగింది. రమేష్‌కి సంబంధించిన రాజకీయ వాతావరణం వేడెక్కింది. క్రమంగా స్పీకర్‌గారి కార్యాలయం నుండి “తమ కందించబడిన రాజీనామా పత్రాలలో ఒకే ఒక్కటి తప్ప, మిగతావన్నీ నిబంధనలకు వ్యతిరేకంగా వున్నందున ఆమోదించడానికి వీలు లేకుండా

వున్నాయి. ఆమోదయోగ్యంగా వున్న ఆ ఒక్క రాజీనామా పత్రం రమేష్ చెన్నమనేని గారిది” అంటూ స్పష్టపరిచింది.

ముఖ్యంగా తెలంగాణా రాష్ట్ర సమితి సభ్యులైన పదిమంది శాసనసభ్యులు, బి.జె.పి. శాసనసభ్యులు ఒకరు, రాజకీయ కార్యాచరణ కమిటీ ఆదేశం మేరకు క్రమమైన పద్ధతిలో రాజీనామాల్ని స్పీకర్ గారికి అందజేయడం జరిగింది. అయితే దాదాపు రెండు మాసాల కాలం పాటుగా స్పీకర్ గారు ఈ రాజీనామాలని ఆమోదించకుండా వుంచారు. ఇది వారి అభీష్టం మేరకు జరిగింది. అయితే ఒకటి రెండు పర్యాయాలు సంబంధించిన సభ్యుల మనోగతాన్ని తెలుసుకున్నారు. గౌరవసభ్యులు తమ కృత నిశ్చయాన్ని తెలియజేసిన తర్వాత, ఫిబ్రవరి 14 వ తేదీన స్పీకరుగారు వాటిని ఆమోదించడం జరిగింది.

ఢిల్లీలో తెలంగాణం: డిసెంబర్ 10 తర్వాత, తెలంగాణా సమస్య రాజధాని ఢిల్లీకి చేరింది. తెలంగాణా ప్రాంతంలో ముఖ్యంగా హైదరాబాద్ పట్టణంలో పెట్టుబడి పెట్టిన సీమాంధ్రప్రాంత పారిశ్రామిక వ్యాపారవేత్తలు, రియల్ ఎస్టేట్ వ్యాపారులు, ఢిల్లీపై తమ శక్తి వంచనలేని ఒత్తిడి తీసుకురావడం జరిగింది. వీరు తమ తమ తీవ్రతర ప్రయత్నాలతో డిసెంబర్ 9 నాటి ప్రకటనను కేంద్రం వెనక్కి తీసుకోవాలనే పరిస్థితుల రూపకల్పనకు ఆజ్ఞం పోసారు. ప్రజా బాహుళ్యంలో అలజడులు సృష్టించారు. 33 మంది సీమాంధ్ర ప్రాంత పార్లమెంటు సభ్యులు తమ సహాయనిరాకరణ బెదిరింపులు కూడా చేసారు.

ప్రాంతీయతత్వాలు రాజుకుంటున్న తరుణం... పౌరజీవన ఆటంకం, బందులు, అల్లర్లు, కుంటుపడుతున్న జీవన ప్రమాణాలు, ఇటువంటి పరిస్థితుల నేపథ్యంలో శ్రీ చిదంబరంగారు 2010, జనవరి 5 వ తేదీన అన్ని రాజకీయ పార్టీల అభిప్రాయాలను తిరిగి సేకరించారు.

సీమాంధ్ర ప్రాంత ప్రతినిధులంతా పార్టీలకు అతీతంగా “సమైక్యాంధ్ర” మాత్రమే తమ ఏకైక నినాదంగా స్పష్టపర్చారు. తెలంగాణా ప్రాంత ప్రతినిధుల అభిప్రాయాల గురించి వేరే చెప్పక్కర్లేదు. అన్నదమ్ముల్లా విడిపోయి ఆత్మీయులుగా మిగిలిపోదామనేది వీరి కచ్చితమైన వాదన... వేదన... ఆరాటం! అన్నింటికి మించి ఒక న్యాయ పోరాటం! ఇలా పరిస్థితుల చదరంగం నిజంగా ఒక చిక్కుముడిలా పరిణమించింది.

శ్రీ కృష్ణ కమిటీ: “ఆంధ్ర ప్రదేశ్” మరియు “తెలంగాణా రాష్ట్రం” ఆవశ్యకత గురించి, వివిధ కోణాలనుండి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రజాభిప్రాయాన్ని సేకరించి సమర్పించాలని ఫిబ్రవరి

2, 2010 న “శ్రీ కృష్ణ కమిటీ” నియామకం జరిగింది. ఇది హోం డిపార్ట్మెంట్ వారిచే చేయబడిన కమిటీ మాత్రమే. దీనికి చట్టబద్ధత వుంటుంది. హోంశాఖావారు కోరిన వివరాలను సేకరించే బాధ్యత మాత్రమే ఈ కమిటీకి వుంది. అసలు సమస్యకు పరిష్కారాన్ని ప్రకటించే అధికారం మాత్రం ఈ కమిటీకి లేదు. ఈ కమిటీకి సమర్పించిన నివేదిక వెలుతురులో... ‘హోంశాఖ’ అనుసరించవలసిన తదుపరి చర్యలను అనుసరిస్తుంది. శ్రీ చిదంబరంగారు 9 డిసెంబర్ నాడు కేంద్ర ప్రభుత్వం పేరిట చేసిన తెలంగాణా రాష్ట్ర ఏర్పాటు ప్రక్రియలో ఇదొక అడుగు! అంతే తప్ప, వేసిన అడుగుని వెనకి తీసుకునే ప్రసక్తి వుండదు. ఉండకూడదు.

చారిత్రాత్మక తెలంగాణా ఉద్యమం : 1969 తర్వాత తిరిగి ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్ర సాధనకై సాగుతున్న ఈ ప్రత్యేక తెలంగాణా ఉద్యమం నిజంగా చారిత్రాత్మకమైనది. శ్రీ కె.సి.ఆర్ గారు తమ నిరాహారదీక్షకు ముందు ప్రకటించినట్టు... “తెలంగాణా ఒక అగ్నిగుండంగా మారనక్కర్లేదు. అది ప్రతి తెలంగాణా నివాసి గుండె చప్పుడుగా మారింది. తెలంగాణాలోని ప్రతి మారుమూల గ్రామాల స్త్రీ పురుషులు, విద్యార్థినీ విద్యార్థులు, అందరూ ఈ మహోద్యమంలో భాగస్వాములు అవుతున్నారు...” ఇది అక్షరసత్యం! తెలంగాణా ప్రజలు వయోభేదం లేకుండా తమ ప్రాంతం కోసం పోరుబాటపట్టారు. తల్లి తెలంగాణా కోసం తమ ప్రాణాల్ని సైతం ఫణంగా పెట్టారు. ఇంకేముంది? శాంతినేలపై యుద్ధభేరి మ్రోగింది. ప్రాంతీయాభిమానం ఉవ్వెత్తున ఎగిసింది. మహా ప్రవాహమై ఉరికింది. ఉద్యమించింది.

రాష్ట్రంలో, జిల్లాలో “అఖిలపక్ష రాజకీయ కార్యాచరణ సమితి” ఏర్పడి, ‘తెలంగాణా’ సాధన పట్ల తమ ప్రగాఢ వాంఛను ప్రకటించాయి. కేంద్ర కార్యాచరణ సమితి పిలుపుమేరకు ప్రజా ప్రతినిధులంతా తమ తమ పదవులకు రాజీనామా చేయాలని కోరాయి. ముఖ్యంగా ప్రత్యేక తెలంగాణా ఏర్పాటును ఇంకా వాయిదా వేయడానికి వీలులేదంటూ ముక్తకంఠంతో ఉద్యమించడం ఈనాటి ప్రత్యేకత.

రాజకీయ పార్టీల ‘సంయుక్త కార్యాచరణ సమితి’ పిలుపు మేరకు శాసనసభ్యులు, పార్లమెంటు సభ్యులు, అందరూ తమ తమ పదవులకు రాజీనామాలు సమర్పించివుంటే గనుక, కేంద్రం తమ నిర్ణయాన్ని ధృఢంగా అమలు చేయగలిగేది. రాజ్యాంగ సంక్షోభం కానప్పటికీ ఒకవిధమైన రాజకీయ సంక్షోభం ఏర్పడగలిగేది. తెలంగాణాపై తమ రాజకీయాభివృద్ధికై, పారిశ్రామికాభివృద్ధికై, పడరానిపాల్లు పడుతున్నవారి ఆటలు కట్టినట్టయ్యేది.

ఏదిఏమైనా 12 మంది శాసనసభ్యుల రాజీనామాలు వృథాకావు. తిరిగి వీరందరినీ గెలిపించి, తెలంగాణా వాదానికి మరింత బలాన్ని సమకూర్చవల్సిన అవసరం ఎంతయినా వుంది. సమకూర్చడం జరుగుతుంది కూడా! తద్వారా నీతివంతమైన రాజకీయాలు... రాజకీయ త్యాగాలకు... మెరుగులు దిద్దడం, రాజకీయ విలువలను పునఃరుజ్జీవించ చేయడం, రాజకీయ ప్రయోజనాన్ని కాపాడుకోవడం, సంపూర్ణంగా జరుగుతుంది.

ముఖ్యంగా ఈనాటి ప్రత్యేక తెలంగాణా ఉద్యమం ఒక విచిత్రానుభూతిని అందించింది. అదేంటంటే... ఆధిపత్య రాజకీయాలకు తెగించిన వారంతా పార్టీలకు అతీతంగా “సమైక్యాంధ్ర” అను నినాదాన్ని లేవనెత్తారు. అయితే ఇదివరకు జరిగిన తెలంగాణా ఉద్యమ సందర్భాల్లో ఈ నినాదం కనబడలేదు. 1969 తెలంగాణా ఉద్యమం తర్వాత 1972లో “జైఆంధ్ర” ఉద్యమం బయలుదేరి ప్రత్యేకాంధ్ర నినాదం తెరపైకి వచ్చింది. కాని ఈ సారి తెలంగాణాపై తమ ఆధిపత్యాన్ని వదులుకోబోము అన్నట్టుగా “సమైక్యాంధ్ర” అంటున్నారు.

తెలంగాణాలోని 10 జిల్లాలో ఏ ఒక్క గ్రామ పంచాయితీగాని, ఏ ఒక్క మండల పంచాయితీ గాని, లేదా పురపాలక సంఘంగాని, సమైక్యాంధ్రకు అనుకూలంగా తీర్మానించగలుగుతుందా? వేలాదిమంది ప్రజాప్రతినిధులలో కనీసం ఏ ఒక్కరైనా సమైక్యాంధ్ర నినాదాన్ని బలపరుస్తారా? హిమాలయమంతటి ఈ వాస్తవాన్ని ఎవ్వరైనా కాదంటారా? మసిపూసి మారెడుకాయ చేయడం అనేది సాధ్యమా? ప్రజాస్వామ్యానికి కళ్ళు-చెవులు లేవా?

సమైక్యాంధ్ర వాదులు, వారి పార్టీల నాయకులు, ఏకపక్ష ప్రేమను ప్రదర్శిస్తున్నారు. ఈ ప్రేమ ఎలావుందంటే... “నేను నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను. నీవు కాదంటే నీపై ఆసిడ్ పోసి హతమారుస్తాను” అన్నట్టుగా వుంది. వీళ్ళది కపటప్రేమ! మోసపూరిత ప్రేమ! అవసరంలేని ప్రేమ! అన్యాయపు ప్రేమ! దగాకోరు ప్రేమ! దగుల్బాజి ప్రేమ! ఈ ప్రేమ ఎవడిక్కావాలి? మీ ప్రేమని మీ దగ్గరే వుంచేసుకోండి! ఇంకా ఇంకా నటించొద్దు. నటించి విసిగించొద్దు. ఈ విసుగుతో వేసారిన తెలంగాణా ప్రాంతం ఇప్పటికే అగ్నిగుండంమై రగులుతోంది. ఇంకా మోసం చేయాలని ప్రయత్నిస్తే ఈ గుండం మీ పాలిట గండమై ఎగిసిపడుతుంది.

ముఖ్యంగా రాజకీయ పార్టీల నాయకులు రెండు నాల్కల వ్యవహారాన్ని ప్రక్కనపెడుతూ, ఇటువంటి సంక్లిష్ట సందర్భాలలోనే రాజనీతిజ్ఞులుగా ఎదగగల్గుతాడు.

ప్రతికూల మలుపును సాత్విక దృష్టితో ఒక గెలుపుగా మలుచుకోగల్గుతారు. “ప్రాంతీయ తత్వం” లేకా “ఆధిపత్య రాజకీయ మురికి కూపం” నుండి దూరంగా ఎగిసి దేశనాయకులుగా సువిశాల దృక్పథాన్ని అలవర్చుకోగల్గుతారు. ఐతే ఇటువంటి రాజనీతిజ్ఞుల కొరత మన ఈనాటి దురదృష్టానికి మూలం!

నడుస్తున్న కుటిల రాజకీయ చదరంగంలో మునిగి తేలుతున్న తెలంగాణా ప్రజాప్రతినిధుల దయనీయమైన పరిస్థితి బాధాకరం! ఆధిపత్య రాజకీయాలను అర్థం చేసుకోలేక, అర్థమైనా వాటిని తట్టుకోలేక వాటిని అనునయించడమే శరణ్యంగా శిరస్సు వంచుతూ కాలక్షేపం చేయడం తప్ప, వారికి వేరే గత్యంతరం... మార్గాంతం... లేదు.

శ్రీ కృష్ణ కమిటీ ఏర్పాటు కావడం అది నిర్విరామంగా తమ పర్యటన కార్యక్రమాలను రూపొందించుకోవడం వలన రాష్ట్ర ప్రజల దృష్టి అటు మళ్ళింది. ఉభయ ప్రాంతాల రాజకీయ పార్టీల నాయకులు ప్రజాసంఘాల నాయకులు, కుల సంఘాలు, సాంస్కృతిక సంస్థలు వైజ్ఞానిక రంగ నిపుణులు ముఖ్యంగా అడ్వకేట్లు తమ తమ నివేదికల సహితంగా శ్రీకృష్ణ కమీషన్ ను దర్శించుకోవడం తమ అభిప్రాయాలను నిష్కర్షగా వెల్లడించడం జరిగింది. 2010 సెప్టెంబర్ మాసం వరకు కొనసాగుతుందని కమీషన్ వారు తెలియ చేసినారు. ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రజాభిప్రాయాన్ని తెలిసికోవడానికి ఇది చక్కని ప్రయత్నమని చెప్పవచ్చును. అయితే ఈ కమీషన్ వారికి ప్రజాభిప్రాయాన్ని తెలియచేయవలసిన బాధ్యత మాత్రమే వున్నది. ఒక నిశ్చితాభిప్రాయాన్ని ప్రకటించగలిగే బాధ్యత లేదు. ఆ బాధ్యతను కేంద్ర ప్రభుత్వం మాత్రమే నిర్వహిస్తుంది. డిసెంబరు 9న ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్ర నిర్మాణ ప్రక్రియను సాధికారంగా ప్రకటించిన కేంద్రం తమ నిర్ణయాన్ని పై రిపోర్టు వెలుతురులో కొనసాగిస్తుందా లేక వెనకడుగు వేస్తుందా అనేది ప్రశ్నార్థకం. సత్యాన్వేషణకై వేయబడిన కమీషన్ వెలికితీసిన సత్యం గౌరవించబడుతుందా లేక సంకుచిత రాజకీయ ప్రయోజనాల కొరకు బలిపెట్టబడుతుందా చూడవలసిన పరిణామం.

రాష్ట్రం శ్రీకృష్ణ కమీషన్ కార్యక్రమాలలో నిమగ్నమై వుండగానే కేంద్ర ఎన్నికల కమీషన్ తమ బాధ్యత నిర్వహణకై ఖాళీ చేయబడిన 12 అసెంబ్లీ స్థానాలను భర్తీ చేయడానికి ఉపక్రమించింది. దీనితో రాజకీయరంగంలో వేడెక్కింది. రాజకీయ పార్టీలు తమ తమ పాత్రలను స్పష్టపరచినవి. తెలంగాణా రాష్ట్ర సమితి ఈ ఎన్నికలను ఒక ఛాలెంజ్ గా తీసుకుని ప్రత్యేక తెలంగాణా సాధనకై ప్రజాభిప్రాయాన్ని ఇదువరకెన్నడూ లేనంత పట్టుదలతో ప్రదర్శించడానికి సన్నాహాలు ప్రారంభించింది. కాంగ్రెస్ పార్టీ

సూత్రప్రాయంగా ప్రత్యేక తెలంగాణా కొరకు తమ సానుకూలతను ప్రకటిస్తూనే ఉప ఎన్నికలలో పోటీ చేసి గెలవడానికి సిద్ధపడ్డది. రాష్ట్ర అధ్యక్షులైన డి.శ్రీనివాస్ గారిని నిజామాబాద్ పట్టణ అభ్యర్థిగా ప్రకటించింది. కాంగ్రెస్ వారు పోటీ చేస్తున్నారు కాబట్టి తాము కూడా ఈ ఉప ఎన్నికలలో పాల్గొని తమ బలాన్ని ప్రదర్శిస్తామని తెలుగుదేశం పార్టీ ప్రకటించింది. బిజెపి మాత్రం ప్రత్యేక తెలంగాణా పట్ల తమ సంపూర్ణ సానుకూలతను పునరుశ్చరణ చేస్తూ రాజీనామా పెట్టిన 12 మంది శాసనసభ్యులను తిరిగి ఎన్నుకోవడం అవసరమని సూత్రబద్ధంగా ప్రకటించింది. నిజామాబాద్ అసెంబ్లీ నియోజకవర్గానికి రాజీనామా పెట్టిన తమ పార్టీ అభ్యర్థిని రంగంలో నుంచుతూ మిగతా వారందరిని గెలిపించడానికి సహకరిస్తామని ప్రకటించింది. సిపిఐ మరియు సిపిఎమ్ పార్టీల తటస్థ వైఖరిని ప్రకటిస్తూ స్థానిక పార్టీ యూనిట్లకు తగు విధంగా నిర్ణయించుకోమని తెలియచేసి నట్లున్నది.

తెలుగుదేశం పార్టీకి రాజీనామా పెట్టిన డాక్టర్ రమేష్ చెన్నమనేని, తెలంగాణా వుద్యమ పార్టీగా నున్న, తెలంగాణా రాష్ట్ర సమితిలో చేరి ఆ పార్టీ టికెట్ పై వేములవాడ నియోజక వర్గ అభ్యర్థిగా రంగప్రవేశం చేసినారు. ఉప ఎన్నికల సందర్భంగా బహిరగతమైన వివిధ రాజకీయ పార్టీల విధానాలు ఆసక్తిదాయకం. టి.ఆర్.ఎస్. మరియు బిజెపి ల వైఖరి సుస్పష్టం. అధిష్టాన నిర్ణయమంటూ కాంగ్రెస్ వారు, కాంగ్రెస్ వారు పోటీలో నున్నప్పుడు తాము కూడా పోటీలో నుండక తప్పదని తెలుగుదేశం పార్టీవారు ప్రకటించడం ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రం పట్ల తమకున్న ద్వంద్వ వైఖరిని పునరుద్ఘాటించినట్లయింది. ఉప ఎన్నికలను ఒక చక్కని అవకాశంగా మలుచుకొని తెలంగాణా ప్రజల మనోభావాలని సుస్పష్టంగా ప్రకటింపచేయడానికి సిద్ధం కాకపోవడం సమైక్యవాదాన్ని సంతృప్తి పరచడానికి చేయబడిన విఫల ప్రయత్నం మాత్రమే అన్నది ఋజువైనది. మొత్తం 12 స్థానాలలో రాజీనామా పెట్టిన అభ్యర్థులు అఖండ మెజారిటీలతో విజయదుందుభిని మ్రోగించినారు. ఓటర్లు పార్టీలకు ఓట్లు వేసినట్లు కాక ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్ర సాధనకై తమ నిశ్చితాభిప్రాయాన్ని ప్రకటించారు. “తెలంగాణాకు మేము కూడా అనుకూలమే” అంటూ బరిలో దిగిన పెద్ద రాజకీయ పార్టీలు సైతం ఓటమిపాలు కాక తప్పలేదు. గెలవవలసిన స్థానాలలో డిపాజిట్లను గల్లంతు చేసుకున్న వారంతా ఆత్మవిమర్శ చేసుకోవడం కనీస రాజకీయ ధర్మం. తెలంగాణా సమస్యపై ప్రజలిచ్చిన ఈ తీర్పు శ్రీ కృష్ణ కమీషన్ ముందు ప్రబలమైన ప్రజాభిప్రాయ సేకరణగా తన ప్రభావాన్ని వేస్తునడనడంలో సందేహం లేదు.

ఆత్మప్రబోధం, ప్రజాబాహుళ్యపు సంకల్పబలం, తెలంగాణా ప్రజా ప్రతినిధులకు అవసరమైన నైతికబలాన్ని-శక్తిసామర్థ్యాలని-లొకికాన్ని సమకూర్చుతాయని ఆశించవచ్చు. “ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్ర పోరాటం” అనేది ప్రధానంగా ఒక సరిహద్దు కోసం పోరాటం కాదు. ఒక వర్గపోరాటం కూడా కాదు. ఇది ఒక ప్రాంత ప్రజలందరి పోరాటం! ముఖ్యంగా ‘కొన్ని షరతులపై కలిసివుండి, ఆ షరతుల నిరంతర ఉల్లంఘన కారణంగా యథాపూర్వక పరిస్థితికై సాగే గొప్పపోరాటం!’ ఇది ఒక స్వతంత్ర పోరాటం! అంతేకాదు, చారిత్రాత్మక తెలంగాణా అమరవీరులందరి కలలను సాకారం చేసే పోరాటం! భూసంస్కరణలు, పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థలు, కేంద్రబిందువుగా గ్రామాభివృద్ధి ప్రధాన లక్ష్యంగా వున్న పోరాటం! దళిత బడుగు బలహీనవర్గాల వంటి అల్పసంఖ్యాకుల సాధికారతకై సాగే పోరాటం! కులవృత్తులన్నింటినీ ఆధునీకరిస్తూ... వస్తూత్పత్తి రంగాన్ని పునఃరుజ్జీవింపజేసే స్వావలంబనకై జరిగే ఆర్థిక స్వతంత్ర పోరాటం! ఆత్మాభిమానంతో “సర్వేజనా సుఖినో భవంతు” అను వేద వాక్యాన్ని అక్షరసత్యంగా అలరింపజేసే సమహితపోరాటం! చిన్న రాష్ట్రంలో అన్నీ సాకారం దాలుస్తాయి. అవును! ఇది నిజం! తెలంగాణా నేలపై ఇది సుసాధ్యం! ఇదే మన రేపటి సుస్వప్నం! ఈ సందర్భంగా తెలంగాణా గురించి నా అక్షర ప్రవాహాలు...

(నిన్న)

తెలంగాణా ఘన చరితలో అమరుల్లారా
 వీరగాథల యోధుల్లారా జోహార్... జోహార్...
 తెలంగాణా పుణ్యభూమిలో ధన్యజీవుల్లారా
 త్యాగనిరతిలో గర్భశోకాల్లారా జోహార్... జోహార్...

(నేడు)

తెలంగాణా పోరుగడ్డపై సమరయోధుల్లారా
 ఉద్యమాల దివిటీల్లారా జయహో... జయహో...
 తెలంగాణా కథల గుడిలో కవి మూర్తుల్లారా
 గొంతెత్తిన గానకోయిల్లారా సలాం... సలాం...
 తెలంగాణా సకల సంపదల వారసుల్లారా
 అనుభవించలేని అమాయకుల్లారా మేల్కొండి... మేల్కొండి...

తెలంగాణా రాజకోటలో రత్నకిరీటాలకై
అదిగదిగో దొంగలు ఎగబడుతున్నారు.
ఇంకానా దోపిడి?
జాగ్రత్త... జాగ్రత్త...

(రేపు)

ఇది నా తెలంగాణం
నా కలల సాకారం
మన ఆశల ప్రభాత గీతం
మనందరి ఉజ్జ్వల చరితం
జై తెలంగాణ
శుభం... శుభం...
